

Список використаних джерел

1. 200 лет астрономии в Харьковском университете / Под ред. проф. Ю.Г. Шкуратова. Х.: ХНУ им. В.Н. Каразина, 2008. 632 с.
2. Абразивный полировальный инструмент: пат. СССР: МПК: B24D 3/22. № 455839; заявл. 18.12.1972; опбл. 05.01.1975, Бюл. № 1. URL: <https://patents.su/2-455839-abrazivnyjj-polirovalnyjj-instrument.html> (дата звернення: 03.06.2020).
3. Автоматический импульсивный планетарный вариатор: пат. СССР: МПК: F16H 31/00. № 295928; заявл. 20.10.1969; опбл. 12.11.1971, Бюл. № 8. URL: <http://patents.su/2-295928-avtomaticheskijj-impulsivnyjj-planetarnyjj-variator.html> (дата звернення: 03.06.2020).
4. Автоматический клиноремениый вариатор: пат. СССР: МПК: F16H 9/00. № 351010; заявл. 26.10.1970; опбл. 13.9.1972, Бюл. № 27. URL: <http://patents.su/2-351010-avtomaticheskijj-klinoremeniyjj-variator.html> (дата звернення: 03.06.2020).
5. Автоматический клиноремениый вариатор: пат. СССР: МПК: F16H 9/18. № 724845; заявл. 02.07.1976; опбл. 30.03.1980, Бюл. № 12. URL: <http://patents.su/4-724845-avtomaticheskijj-klinoremennyjj-variator.html> (дата звернення: 03.06.2020).
6. Автоматический клиноремениый вариатор: пат. СССР: МПК: F16H 9/18, F16H 63/02. № 352057; заявл. 20.10.1970; опбл. 21.09.1972, Бюл. № 28. URL: <http://patents.su/2-352057-avtomaticheskijj-klinoremennyjj-variator.html> (дата звернення: 03.06.2020).
7. Автоматический клиноремениый вариатор скорости: пат. СССР: МПК: F16H 9/16. № 362959; заявл. 14.09.1970; опбл. 20.12.1972, Бюл. № 3 (1973). URL: <http://patents.su/2-362959-avtomaticheskijj-klinoremennyjj-variator-skorostilizobretenie-otnositsya-k-oblasti-mashinostroeniya-i-mozhet-byt-ispolzovano-v-privodakh-mashin-gde-trebuetsya-postoyanstvo-uglovojj.html> (дата звернення: 03.06.2020).

8. Александров Е. Е., Назаренко С. А., Хавин В. Л. Деятельность основателя отечественной научной школы механики и машиностроения профессора В. Л. Кирпичева. *Механика и машиностроение*. 2012. № 2. С. 230–249.

9. Алексеева В. А. Износ чугунов при работе их в условиях трения качения с проскальзыванием: дис. ... канд. техн. наук; науч. рук. В. А. Добровольский; Одес. политехн. ин-т. Одесса, 1955. 118 с.

10. Альбицкий Василий Иванович. URL: http://library.kpi.kharkov.ua/vustavki/PREPODAVATELY/PR_A.html (дата звернення: 03.06.2020).

11. Анненков І. О. Визначення поняття «наукова школа» крізь призму аналізу української та радянської історіографії проблеми (кінець ХХ – початок ХХІ ст.). *Вісник Дніпропетровського університету. Серія «ІФНІТ»*, 2013. Випуск 21. С. 72–83.

12. Арсенько Р. Ученый и его школа. *Знамя коммунизма*. № 19. С. 7.

13. Архів ОНАХТ. Ф. 4. Оп. 1-Л. Спр. 3344 (Особова справа Мальцев Василь Федорович). 155 арк.

14. Архів ОНПУ. Ф. Р-126. Оп. 53. Спр. 2 (Особова справа Беляєв Михайло Сергійович). 185 арк.

15. Архів ОНПУ. Ф. Р-126. Оп. 11. Особові справи співробітників ОПІ. Д. 250 арк.

16. Архів ОНПУ. Ф. Р-126. Оп. 11. Сп. 58. (Особова справа Добровольська Галина Вікторівна). 47 арк.

17. Архів ОНПУ. Ф. Р-126. Оп. 20. Спр. 126 (Особова справа Мак Соломон Лейб-Вольфович). 68 арк.

18. Архів ОНПУ. Ф. Р-126. Оп. 24. Спр. 324 (Особова справа Ерліх Лазар Борисович). 89 арк.

19. Архів ОНПУ. Ф. Р-126. Оп. 24. Спр. 514 (Особова справа В. О. Добровольського). 10 арк.

20. Архів ОНПУ. Ф. Р-126. Оп. 34. Спр. 165 (Особова справа Олійник Микола Васильович). 146 арк.
21. Архів ОНПУ. Ф. Р-126. Оп. 51. Спр. 10 (Особова справа Івашин Борис Іванович). 152 арк.
22. Архів ОНПУ. Ф. Р-126. Оп. 60. Спр. 10 (Особова справа Заблонський Костянтин Іванович). 197 арк.
23. Архів ОНПУ. Ф. Р-126. Оп. 60. Спр. 11 (Особова справа Заблонський Костянтин Іванович). 155 арк.
24. Архів ОНПУ. Ф. Р-126. Оп.. Спр. 104 (Особова справа Горбатов Н. І.). 35 арк.
25. Багале́й Д. І., Миллер Д. П. История города Харькова за 250 лет существования (с 1655 р.). Т. 2: XIX – начало XX века. Репр. изд. 2004. IV, 973 с.
26. Бажан О. Г. Тростянець // Енциклопедія історії України: у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. К.: Наукова думка, 2013. Т. 10 : Т – Я. 784 с.
27. Бандус В. О. Чинники формування В. О. Добровольського як науковця. *16-а Всеукраїнська наукова конференція «Актуальні питання історії науки і техніки»*, 5–7 жовтня 2017 р., м. Київ.
28. Бандус В. О. Віктор Опанасович Добровольський, як один з організаторів досліджень в галузі загального машинобудування в одеському політехнічному інституті. *XXII Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми і перспективи інноваційного розвитку економіки в контексті інтеграції України в європейський науково-інноваційний простір»*, 11–13 вересня 2017 р., м. Одеса. С. 4–9. URL: https://economics.opu.ua/files/science/probl_innov_rozv/2017/t2/4.pdf (дата звернення: 03.06.2020).
29. Бандус В. О. Внесок В.О. Добровольського і його наукової школи в розвиток дисципліни «Деталі машин». *XXIII Всеукраїнська наукова конференція молодих істориків науки, техніки і освіти та спеціалістів, присвячена 100-річчю Національної Академії Наук України*, 20 квітня 2018 р., м. Київ. К., 2018. С. 12–15.

30. Бандус В. О. Діяльність В. О. Добровольського на посаді завідуючого кафедрою «Деталі машин» ОПІ (1923–1941 рр.). *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні питання державно-правового розвитку України»*, 21–23 червня 2017 року, м. Одеса. К., 2017. С. 89–91.

31. Бандус В. О. Дослідження пасових передач у працях В. О. Добровольського. *XV Міжнародна молодіжна науково-практична конференція «Історія розвитку науки, техніки та освіти»*, 13 квітня 2017 р., м. Київ. С. 14–16.

32. Бандус В. О. Дослідження підйомних кранів та землечерпальних машин в науковій спадщині професора В. О. Добровольського. *WayScience Сучасний рух науки: тези доп. IX міжнародної науково-практичної інтернет-конференції*, 2–3 грудня 2019 р. Дніпро, 2019. Т.1. С. 55–60. URL: <http://www.wayscience.com/wp-content/uploads/2019/12/TOM-1-Zbirnik-9-mizhn.-nauk-prakt-int.-konf..pdf> (дата звернення: 03.06.2020).

33. Бандус В. О. Життя та діяльність В. О. Добровольського в період рдянсько-німецької війни 1941–1945 рр. *Соціально-гуманітарні дослідження та інноваційна освітня діяльність*. Матеріали Міжнародної наукової конференції «Соціально-гуманітарні дослідження та інноваційна освітня діяльність», яка відбудеться 24–25 травня 2019 р. Дніпро, 2019. С. 138–140. URL: https://books.google.com.ua/books?id=7fKZDwAAQBAJ&printsec=frontcover&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false (дата звернення: 03.06.2020).

34. Бандус В. О. Інженерно-практична діяльність професора В. О. Добровольського в 20–30-х рр. XX ст. *Гуманітарні науки у контексті суспільно-політичних викликів: зб. матеріалів Міжнародної наук.-практ. конф.*, Одеса, 21–22 травня 2020 р. Одеса: БМВ, 2020. С. 12–14. URL: <http://dspace.opu.ua/jspui/bitstream/123456789/10612/1/1.pdf> (дата звернення: 03.06.2020).

35. Бандус В. О. Наукова діяльність В. О. Добровольського в 20-ті рр. XX ст. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Історія і філософія науки і*

техніки». Дніпро, 2017. Вип. 25. С. 182–189. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vduifnt_2017_25_25_23 (дата звернення: 03.06.2020).

36. Бандус В. О. Організаційна діяльність В. О. Добровольського на посаді директора Одеського політехнічного інституту 1945–1957 рр. *Збірник наукових праць «Дослідження з історії техніки»*. Вип. 25. К.: Видавництво «Політехніка» КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. С. 66–72.

37. Бандус В. О. Перспективи застосування парових машин у дослідженнях професора В. О. Добровольського. *Питання Історії Науки І Техніки*. №3. 2016. С. 47–53. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pint_2016_3_10 (дата звернення: 03.06.2020).

38. Бандус В. О. Професор В. О. Добровольський як педагог та викладач одеського політехнічного інституту. *XXIV Міжнародна науково-практична конференція «проблеми і перспективи інноваційного розвитку економіки в контексті інтеграції України в європейський науково-інноваційний простір»* 19 – 21 червня 2019 р. Одеса. К.: Видавництво «Фенікс», 2019. С. 197–200. URL: https://economics.opu.ua/files/science/probl_innov_rozv/2019/tezy.pdf (дата звернення: 03.06.2020).

39. Бандус В. О. Професор Костянтин Іванович Заблонський – Видатний учень В. О. Добровольського. *XVI Міжнародна молодіжна науково-практична конференція «Історія розвитку науки, техніки та освіти», присвячена 120-річчю Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут ім. І. Сікорського»*, 19 квітня 2018 р., м. Київ, К., 2018. С. 12–14.

40. Бандус В. О. Ранній етап наукової творчості В. О. Добровольського (1911-1916). *Актуальні проблеми розвитку освіти і науки в умовах глобалізації*. Матеріали II Всеукраїнської наукової конференції 28–29 жовтня 2016 р. Ч. II. Дніпро, 2016. С. 265–267. URL: http://www.dnu.dp.ua/docs/zbirniki/fsnm/program_5a1d373ac989a.pdf (дата звернення: 03.06.2020).

41. Бандус В. О. Розвиток ідей та дослідження загального машинобудування в Одеському політехнічному інституті учнями і

послідовниками В. О. Добровольського. *Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету*. Запоріжжя: ЗНУ, 2018. Вип. 51. С. 420–426. URL: http://old.istznu.org/dc/file.php?host_id=1&path=/page/issues/51/57.pdf (дата звернення: 03.06.2020).

42. Бандус В. О. Розвиток прикладної механіки в Одеському політехнічному інституті в 20-30-і рр. XX ст. *Матеріали Всеукраїнської наукової конференції «Освіта і наука в умовах глобальних трансформацій»*, 24–25 листопада 2017 р., частина I, м. Дніпро. Дніпро: СПД «Охотнік», 2017. С. 286–287. URL: http://www.dnu.dp.ua/docs/zbirniki/fnm/program_5a1bcb0a83cf1.pdf (дата звернення: 03.06.2020).

43. Бандус В. О. Харківський період життя та діяльності В. О. Добровольського. *Україна в гуманітарних і соціально-економічних вимірах*. Матеріали III Всеукраїнської конференції. 30–31 березня 2018 р. м. Дніпро. Частина II. Дніпро, 2018. С. 84–85. URL: http://www.dnu.dp.ua/docs/zbirniki/fnm/program_5acc67b04c822.pdf (дата звернення: 03.06.2020).

44. Бандус В. О. Шляхи вдосконалення конструкцій машин в працях В. О. Добровольського. *МАТЕРІАЛИ 17-ї Всеукраїнської наукової конференції “АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ІСТОРІЇ НАУКИ І ТЕХНІКИ”*, 27–29 вересня 2018 р. К., 2018. С. 25–27. URL: http://pamjatky.org.ua/wp-content/uploads/2011/08/Матеріали-17_Всеукр_наук_конф_Актуальні-питання-історії-науки-і-техніки.pdf (дата звернення: 03.06.2020).

45. Бандус В.О. Організаційна діяльність В. О. Добровольського в 20-ті рр. XX ст. *Двадцять друга всеукраїнська наукова конференція молодих істориків науки, техніки і освіти та спеціалістів за темою: «Шляхи відродження науки України»*, 14 квітня 2017 р., м. Київ. К., 2017. С.10–13.

46. Бегагоен И. А. Повышение долговечности машинных деталей струйным хромированием: дис. ... канд. техн. наук; науч. рук. В. А. Добровольский; Одес. политехн. ин-т. Одесса, 1950. 239 с.

47. Бегагоен И. А., Бойко А. И. Повышение точности и долговечности бурильных машин. М.: Недра, 1986. 211 с.
48. Бегагоен И. А., Дядюра А. Г. Устройство и расчет современных перфораторов и пневмоударников. М.: Госгортехиздат, 1963, 63 с.
49. Бегагоен И. А., Дядюра А. Г., Бажал А. И. Бурильные машины. М.: Недра, 1972. 368 с.
50. Белоконев И. М. Механика машин. Расчеты с применением ЭЦВМ / под ред. К. И. Заблонского. Киев : Вища шк., 1978. 232 с.
51. Беляев М. С. Исследование распределения нагрузки между одновременно зацепляющимися парами зубьев прямозубых колес: дис. ... канд. техн. наук; науч. рук. В. А. Добровольский; Одес. политехн. ин-т. Одесса, 1958. 275 с.
52. Беляев М. С. Надежность и долговечность машин. К.: Техніка, 1973. 118 с.
53. Беляев М. С. Точность механизмов: конспект лекций для студ. по разделу курса «Проектирование механизмов и приборов». Одесса, 1966. 44 с.
54. Берлов М. Н. Детали машин. М.: ОНТИ, 1935. 403 с.
55. Библиография трудов профессора Добровольского В. А. *Исслед. деталей машин*. О., 1959. С. 11–16.
56. Білик А. Ю. Олександр Васильович Ліверовський (1867–1951) – життєвий і творчий шлях. *Історичні записки*. 2012. Вип. 33. С. 30–36.
57. Блинов И. С. Исследование сравнительной долговечности плунжерных пар топливного насоса дизеля, изготовленных из различных материалов: дис., канд. техн. наук; науч. рук. В. А. Добровольский; Одес. политехн. ин-т. Одесса, 1954. 125 с.
58. Блох И. Е. Износоупорность чугуновых втулок в крановых опорах: дис. ... канд. техн. наук; Одес. политехн. ин-т. Одесса, 1947. 130 с.
59. Бойко Е. С. К типологии научных школ. *Социально-психологические проблемы науки: ученый и научный коллектив* / под ред. М.Г. Ярошевского. Наука, 1973. С. 201–209.

60. Болобан Н. А. Лёгкие строительные краны и подъёмники. М.: Госстройиздат, 1958. 270 с.
61. Большая советская энциклопедия: в 30 т. / главн. ред. А. М. Прохоров. 3-е изд. М.: «Советская энциклопедия», 1969–1978.
62. Большая советская энциклопедия: в 51 т. / главн. ред. Б. А. Введенский. 2-е изд. Т. 14. М.: Большая Советская Энциклопедия, 1949. 640 с.
63. Бурильная машина: пат. СССР: МПК: E21B 6/06. № 286895; заявл. 17.11.1968; опбл. 19.11.1970, Бюл. № 35. URL: <http://patents.su/2-286895-burilnaya-mashina.html> (дата звернення: 03.06.2020).
64. Буркова В., Чуйкова С. Из истории Амурской железной дороги. *Семафор*. №. 6. 2004. С. 27–30.
65. Вайнер З. Е. Новый принцип работы машин для динамического уравнивания вращающихся деталей: дис. ... канд. техн. наук. 1947. 62 с.
66. Ващенко В. В. Концепт «інтелектуальна біографія» та конструювання «наукових біографій» в українській історіографії. *Ейдос*. 2009. Вип. 4. С. 475–486.
67. Видатні випускники Одеського національного політехнічного університету, 1918–2013. Одеса: Елтон, 2013. 76 с.
68. Виктор Афанасьевич Добровольский: к 75-летию со дня рождения. *Исслед. деталей машин*. О., 1959. С. 7–10.
69. Віктор Опанасович Добровольський. Бібліографічний покажчик / упоряд.: Гнатюк Т. Ю., Ісламгулова З. Х., Яковлева І. А. / ред. К. І. Заблонський. Одеса: Наука і техніка, 2004. 45 с.
70. Волновой импульсный вариатор скорости: пат. СССР: Кл. 47h, 5, МПК: F 16h. № 250634; заявл. 16.10.1967; опбл. 12.8.1969, Бюл. № 26. URL: <http://patents.su/3-250634-volnovojj-impulsnyjj-variator-skorosti.html> (дата звернення: 03.06.2020).
71. Вологодский техникум железнодорожного транспорта // Вологодская энциклопедия / Под ред. Г. В. Судакова. Вологда: Русь, 2006. 608 с.

72. Воронов В. І. Джерелознавство історії України: навч. посіб. Д.: ДНУ, 2003. 229 с.

73. Вращатель бурильных машин: пат. СССР: Кл. 5b, 3/28, МПК: Е 21с. № 250074; заявл. 07.11.1968; опбл. 12.08.1969, Бюл. № 26. URL: <http://patents.su/3-250074-vrashhatel-burilnykh-mashinsoyuznaya-patrlt-tno-tkhninvsmm-bjjbdirtvn-mtj4.html> (дата звернення: 03.06.2020).

74. Выдающиеся архитекторы Харькова XVIII – середины XX вв. URL: <http://www.kharkov.ua/culture/4.html> (дата звернення: 03.06.2020).

75. Высокочастотная установка для испытания материалов на усталость: пат. СССР: МПК: G01N 3/32. № 1105783; заявл. 05.12.1979; опбл. 30.07.1984, Бюл. № 28. URL: <http://patents.su/2-1105783-vysokochastotnaya-ustanovka-dlya-ispytaniya-materialov-na-ustalost.html> (дата звернення: 03.06.2020).

76. Гайдамакин А. В., Лукин В. В., Четвергов В. А. История железнодорожного транспорта России: учебное пособие М.: ФГБОУ «Учебно-методический центр по образованию на железнодорожном транспорте», 2012. 312 с.

77. Галахов М. А., Бурмистров А. Н. Расчет подшипниковых узлов М.: Машиностроение, 1988. 272 с.

78. Гарькуша Г. Н., Юшина А. Г. Теория, конструкция и расчет локомотива. М., МАШГИЗ, 1952. 602 с.

79. Гнізділова О. А. Ідентифікація феномену «науково-педагогічна школа». *Педагогічні науки*. Полтава, 2014. С. 76–84.

80. Гнізділова О. А. Особистість лідера – першооснова функціонування наукової школи. *Вісник Львів. Ун-ту. Серія педагог.* 2009. Вип. 25. Ч. 2. С. 241–248.

81. Гончаренко К. С. Пористое хромирование деталей машин: дис. ... канд. техн. наук; науч. рук. В. А. Добровольский; Одес. политехн. ин-т. Одесса, 1950. 147 с.

82. Гончарук Г. І., Іванчеко Л. М. Ректор від Бога Одеса: Астропринт. 2017. 176 с.

83. Горбатенко В. Я., Єфімов О. В., Тютюнник Л. І. Історія становлення і розвитку кафедри парогенераторобудування НТУ «ХП» з кінця XIX сторіччя до 1990 років XX сторіччя. *Вісник НТУ «ХП»*. Серія: *Історія науки і техніки*. Х.: НТУ «ХП», 2013. № 68 (1041). С. 53–62.

84. Горбатов Н. И., Штаркман Э. М. Автоколебания: конспект лекций; ОПИ. Каф. теор. мех. О.: ОПИ, 1966. 39 с.

85. Горбатов Н.И. Связи и их реакции : конспект лекцій. О.: ОПИ, 1964. 22 с.

86. Грезнева О. Ю. Научные школы: принципы классификации. *Высшее образование в России*. 2004. № 5. С. 42–48.

87. Гречанинов Алексей Васильевич (1858–?). URL: http://library.kpi.kharkov.ua/vustavki/PREPODAVATELY/PR_Г.html (дата звернення: 03.06.2020).

88. Громова М. П. Вища школа Української РСР за 50 років. Ч. I. (1917–1945 рр.). *Український історичний журнал*. 1968. № 12. С. 135–136.

89. Гузенков П. Г. Детали машин: Учеб. для вузов. 4-е изд., испр. М.: Высш. шк., 1986. 359 с.

90. Гусарев В. С. Виктор Афанасьевич Доброльский (инженер, педагог, учитель) – эссе о жизни и творчестве. *Физические и компьютерные технологии*. Х.:ХПНК, «ФЕД», 2010. С. 207–232.

91. Гусарев В. С. Виктор Афанасьевич Доброльский Инженер педагог учитель. Одесса, 2015. 67 с.

92. Гусев А. А., Ковальчук Е. Р., Колесов И. М. и др. Технология машиностроения. М.: Машиностроение, 1986. 480 с.

93. Гутник М. В. Започаткування наукових студій у галузі технічних наук у харківському практичному технологічному інституті (на прикладі наукового доробку П. М. Мухачова). *Історія науки і біографістика*. №.1. 2017.

94. Гутник М. В. Науковий доробок професора Антонія-Боніфатія Павловича Пшеборського – фахівця у галузі математики й механіки. 2018. URL:

[http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-](http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/39008/1/Hutnyk_Naukovyi_dorobok_2018.pdf)

[Press/39008/1/Hutnyk_Naukovyi_dorobok_2018.pdf](http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/39008/1/Hutnyk_Naukovyi_dorobok_2018.pdf) (дата звернення: 03.06.2020).

95. Гутник М. В. Професор Василь Іванович Альбіцький – провідний учений харківського технологічного інституту у галузі гідравліки (19.03.1850 – після 1916) URL: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/38905/1/INB_2018_2_Hutnyk_Profesor_Vasyl.pdf (дата звернення: 03.06.2020).

96. Гутник М. В. Становлення металургійної галузі у Харківському практичному технологічному інституті наприкінці XIX – на початку XX ст. [Електронний ресурс]. *Історія науки і техніки*. 2016. Вип. 8. С. 5–12. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ictnt_2016_8_3.

97. Гутыря С. С. Мотулько Б. В., Яглинский В. П., и др. Памяти выдающегося украинского ученого и педагога, профессора Заблонского Константина Ивановича. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ»*. Серія: Проблеми механічного приводу. 2015. № 35. С. 4–10.

98. ДАОО. Ф. ПЗ7. Оп. 2. Спр. 100 (Протоколы партийных собраний). 293 арк.

99. ДАОО. Ф. ПЗ7. Оп. 2. Спр. 101 (Протоколы заседаний партийного бюро). 241 арк.

100. ДАОО. Ф. ПЗ7. Оп. 2. Спр. 118 (Протоколы заседаний партийного бюро). 190 арк.

101. ДАОО. Ф. ПЗ7. Оп. 2. Спр. 132 (Протоколы партийных собраний). 280 арк.

102. ДАОО. Ф. ПЗ7. Оп. 2. Спр. 133 (Протоколы заседаний партийного бюро). 185 арк.

103. ДАОО. Ф. ПЗ7. Оп. 2. Спр. 142 (Протоколы партийного бюро). 185 арк.

104. ДАОО. Ф. ПЗ7. Оп. 2. Спр. 151 (Протоколы партийных собраний). 186 арк.

105. ДАОО. Ф. П37. Оп. 2. Спр. 152 (Протоколы заседаний партийного бюро). 203 арк.
106. ДАОО. Ф. П37. Оп. 2. Спр. 159 (Протоколы партийных собраний). 210 арк.
107. ДАОО. Ф. П37. Оп. 2. Спр. 168 (Протоколы партийных собраний). 271 арк.
108. ДАОО. Ф. П37. Оп. 2. Спр. 169 (Протоколы заседаний партийного бюро 9 января 1957 – 27 декабря 1957). 298 арк.
109. ДАОО. Ф. П37. Оп. 2. Спр. 170 (Протоколы партийных собраний и заседаний партбюро). 226 арк.
110. ДАОО. Ф. П37. Оп. 2. Спр. 174 (Протоколы партийных собраний и заседаний партбюро). 240 арк.
111. ДАОО. Ф. П37. Оп. 2. Спр. 209 (Протоколы партийных собраний и заседаний партийного бюро Машиностроительного факультета (10 января 1963 – 18 декабря 1963). 201 арк.
112. ДАОО. Ф. П37. Оп. 2. Спр. 26 (Протоколы партийных собраний 15 января 1947 – 26 декабря 1947). 94 арк.
113. ДАОО. Ф. П37. Оп. 2. Спр. 35 (Характеристика на членов партии и кандидатов ВКП(б)). 19 арк.
114. ДАОО. Ф. П37. Оп. 2. Спр. 40 (Партийное дело члена ВКП(б) Блох И. С.). 31 арк.
115. ДАОО. Ф. П37. Оп. 2. Спр. 43 (Протоколы партийных собраний 25 февраля 1948 – 3 декабря 1948). 87 арк.
116. ДАОО. Ф. П37. Оп. 2. Спр. 61 (Протоколы партийных собраний 21 января 1949 – 23 декабря 1949). 137 арк.
117. ДАОО. Ф. П37. Оп. 2. Спр. 80 (Протоколы общин партийных собраний). 272 арк.
118. ДАОО. Ф. П37. Оп. 2. Спр. 81 (Протоколы заседаний партийного бюро). 359 арк.

119. ДАОО. Ф. П37. Оп. 2. Спр. 83 (Протоколы заседаний партийного бюро механического факультета). 19 арк.

120. ДАОО. Ф. П37. Оп. 2. Спр. 93 (Информация, докладные записки, справки секретар. парторганизации Обкому). 110 арк.

121. ДАОО. Ф. П37. Оп. 2. Спр. 94 (Характеристика на членов партии и кандидатов ВКП(б)). 91 арк.

122. ДАОО. Ф. Р11. Оп. 11. Спр. 159 (Справки, информации, докладные записки вузов области). 156 арк.

123. ДАОО. Ф. Р11. Оп. 840. Спр. 481 (Добровольский Виктор Афанасьевич личное дело). 36 арк.

124. ДАОО. Ф. Р126. Оп. 1. Спр. 221 (Отчет за 1923/24 г.). 9 арк.

125. ДАОО. Ф. Р126. Оп. 1. Спр. 229 (Приказы по институту). 43 арк.

126. ДАОО. Ф. Р126. Оп. 1. Спр. 230 (Учебные планы и программы по факультетам, списки преподавателей). 112 арк.

127. ДАОО. Ф. Р126. Оп. 1. Спр. 266 (Протоколы заседаний факультетской комиссии механического факультета института). 27 арк.

128. ДАОО. Ф. Р126. Оп. 1. Спр. 396 (Протоколы заседаний одесского политехнического института). 187 арк.

129. ДАОО. Ф. Р126. Оп. 1. Спр. 419 (Анкеты научных работников зарегистрированных экспертно-квалификационной комиссией Укрнауки 1927 р.). 131 арк.

130. ДАОО. Ф. Р126. Оп. 1. Спр. 500 (Заявления, анкеты и автобиографии профессорско-преподавательского состава). 248 арк.

131. ДАОО. Ф. Р126. Оп. 1. Спр. 542 (Приказы по институту). 107 арк.

132. ДАОО. Ф. Р126. Оп. 5. Спр. 1 (Годовой отчет о работе Одесского политехнического института). 24 арк.

133. ДАОО. Ф. Р126. Оп. 5. Спр. 2 (Годовой отчет о работе Одесского политехнического института). 26 арк.

134. ДАОО. Ф. Р126. Оп. 5. Спр. 25 (Директивные указания по организации учебно-методической работы). 273 арк.

135. ДАОО. Ф. Р126. Оп. 5. Спр. 3 (Годовой отчёт о работе Одесского Политехнического института). 90 арк.

136. ДАОО. Ф. Р126. Оп. 5. Спр. 33 (Дерективные указания по организации учебно-методической работы). 268 арк.

137. ДАОО. Ф. Р126. Оп. 5. Спр. 4 (Годовой отчёт о работе Одесского политехнического института за 1948–1949). 57 арк.

138. ДАОО. Ф. Р126. Оп. 5. Спр. 42 (Годовой отчёт о работе Одесского Политехнического института). 187 арк.

139. ДАОО. Ф. Р126. Оп. 5. Спр. 46 (Годовой отчёт о работе Одесского политехнического института за 1961–1962). 119 арк.

140. ДАОО. Ф. Р126. Оп. 5. Спр. 47 (Отчёты и приказы об утверждении преподавателей членов ГЭК). 57 арк.

141. ДАОО. Ф. Р126. Оп. 5. Спр. 54 (Годовой отчёт о работе Одесского Политехнического института). 144 арк.

142. ДАОО. Ф. Р126. Оп. 5. Спр. 56 (Дерективные указания по организации учебно-методической работы). 162 арк.

143. ДАОО. Ф. Р126. Оп. 5. Спр. 7 (Годовой отчёт о работе Одесского Политехнического института). 123 арк.

144. Дащенко О. Ф., Максимов В. Г., Гончарова О. Е. Наукові школи і досягнення Інституту машинобудування ОНПУ. *Тр. Одес. политехн. ун-та. Одес. політехн.: 90 років творч. діяльності (1918 - 2008)*. О., 2008. Спецвып. С. 83–97.

145. Двухступенчатый зубчатый редуктор: пат. СССР: МПК: F16H 3/16. № 1768833; заявл. 11.10.1990; опбл. 15.10.1992, Бюл. № 38. URL: <http://patents.su/3-1768833-dvukhstupenchatyjj-zubchatyjj-reduktor.html> (дата звернення: 03.06.2020).

146. Двухъярусный упорный подшипник качения: пат. СССР: МПК: F16C 19/52. № 1732033; заявл. 23.10.1989; опбл. 05.05.1992, Бюл. № 17. URL: <http://patents.su/3-1732033-dvukhyarusnyjj-upornyjj-podshipnik-kacheniya.html> (дата звернення: 03.06.2020).

147. Денисов Ю. С., Бондарь В. И. История Одесского политехнического в очерках. Одесса: Астропринт, 2000. с.

148. Денисов Ю. С., Бондарь В. И. История Одесского политехнического в очерках Изд. 2-е, перераб. и доп. Одесса: ОНПУ, Астропринт, 2003. 656 с.

149. Деталі машин [Текст]: підруч. К., 2013. 448 с.

150. Дирацу В. С. Электроснабжение промышленных предприятий : учеб. пособие для студ. энергетич. спец. вузов. К.: Вища школа, 1974. 280 с.

151. Дирацу В. С., Невольниченко В. Н. Методические указания и контрольные задания по курсу «Электроснабжение промышленных предприятий» для заоч. фак. спец. 0303. Одесса.: ОПИ, 1967. 31 с.

152. Дирацу, В. С. Исследование трансформаторов тока по Ферранти и применение их в некоторых схемах релейной защиты : дис. ... канд. техн. наук; [науч. консультант В. А. Добровольский]; Одесса, 1940. 134 с.

153. Дифференциальный прибор электродинамической системы для определения магнитных потерь ферромагнитных материалов: пат. СССР: МПК: G01R 33/12. № 79651; заявл. 29.03.1949. URL: <http://patents.su/3-79651-differencialnyjj-pribor-ehlektrodinamicheskoyj-sistemy-dlya-opredeleniya-magnitnykh-poter-ferromagnitnykh-materialov.html> (дата звернення: 03.06.2020).

154. Добров Г. М. Наука о науке. К.: Наук. думка, 1989. 304 с.

155. Добровольський В. О. Промислові льокомобілі. Одесса: Держвидав України, 1930 р. 132 с.

156. Добровольский В. А. Вариаторы (Приводы для перемены числа оборотов). *Вестн. Металлопромышленности*. № 7–8. 1930. С. 161–167.

157. Добровольский В. А. Взрывы паровых котлов. *Проф. Жизнь*. № 59–60. 1924. С. 65–66.

158. Добровольский В. А. Водоснабжение усадеб. Одесса.: НКЗ Украины, 1922. 27 с.

159. Добровольский В. А. Выбор запаса прочности и допускаемых напряжений в машиностроении. Одесса: ВНИТОМАШ, 1941. 61 с.

160. Добровольский В. А. Глобоидная червячная передача. *Вестн. Металлопромышленности*. № 10. 1936. С. 47–56.
161. Добровольский В. А. Двигатель Стилла. *Проф. Жизнь*. № 61. 1924. С. 65.
162. Добровольский В. А. Движение иглы в рабочем пространстве игольчатого подшипника. *Подшипник*. № 3. 1937. С. 19–26.
163. Добровольский В. А. Детали машин. Пекин-Дальний, КНР, 1953–1955. 565 с. (китайською мовою)
164. Добровольский В. А. Детали машин. Теория, конструкция и расчеты: учеб. пособие для машиностроит. вузов. 3-е изд., перераб. и доп. М., 1945. 815 с.
165. Добровольский В. А. Детали машин. Теория, конструкция и расчёты: учеб. для машиностроит. вузов. 2-е изд., испр. и доп. М.: Машгиз, 1939. 656 с.
166. Добровольский В. А. Детали машин. Теория, конструкция и расчёты: учеб. для машиностроит. вузов. М.: Машгиз, 1938. 638 с.
167. Добровольский В. А. Детали машин: учеб. пособие для вузов СССР. 6-е изд., перераб. и доп. К.: Гостехиздат СССР, 1951. 784 с.
168. Добровольский В. А. Детали машин: учеб. пособие для вузов СССР. 7-е изд., перераб. и доп. К.: Гостехиздат СССР, 1954. 599 с.
169. Добровольский В. А. Дома профсоюзов и строительно-ремонтная кампания. *Проф. Жизнь*. № 5–6. 1924. С. 40–44.
170. Добровольский В. А. Жидкостные передачи современных станков. *Вестн. Металлопромышленности*. № 12. 1929. С. 57–73.
171. Добровольский В. А. Задачи по деталям машин: Пособие для конструкторов и студентов. 2-е изд. М.: Машметиздат, 1936. 285 с.
172. Добровольский В. А. Задачи по деталям машин: Пособие для студентов конструкторов. М.: Машгиз, 1935. 585 с.
173. Добровольский В. А. Задачи по деталям машин: Учеб. пособие для вузов. 3-е изд., испр. и доп. М.: Машгиз, 1946. 537 с.

174. Добровольский В. А. Землечерпальные снаряды // Техническая энциклопедия: Жидкий уголь – Изоляционные электротехнические материалы. Т. 8. 1929 г. С. 401–417.
175. Добровольский В. А. *Знамя коммунизма*. 24 дек. № 249. 1963.
176. Добровольский В. А. Зубчатые колеса из шелка, батиста и «Pertinax». *Наука и техника*. № 1–2. 1926. С. 36–39.
177. Добровольский В. А. Исследование армированного чугуна. *Тяжелое машиностроение*. № 3. 1941.
178. Добровольский В. А. Исследование движение иглы в игольчатом подшипнике. *Вестн. Металлопромышленности*. № 9. 1936. С. 36–47.
179. Добровольский В. А. К вопросу о нагреве игольчатых подшипников и влияние на них высокой температуры среды. *Игольчатые подшипники*. Одесса, 1935. С. 151–169.
180. Добровольский В. А. К вопросу о ременных передачах. *Наука и техника*. № 5. 1925. С. 31–39.
181. Добровольский В. А. К вопросу о советском игольчатом подшипнике. *Вестн. инженеров и техников*. № 8. 1935. С. 465–468.
182. Добровольский В. А. К вопросу о современных быстроходных зубчатых передачах. *Встн. Металлопромышленности*. № 12. 1929. С. 57–73.
183. Добровольский В. А. К вопросу об игольчатом подшипнике в шатуне двигателя. *Игольчатые и роликовые подшипники в шатунах тракторных двигателей* / УкрНИИМЭСХ. Х., 1934. С. 15–34.
184. Добровольский В. А. Как построить ткацкий станок и ткать простые ткани. М.: НКЗ Украины, 1922. 24 с.
185. Добровольский В. А. Кузнечное дело. Одесса: НКЗ Украины, 1922. 28 с.
186. Добровольский В. А. Кузницы инженерных кадров. *Большевист. знамя*. 2 июля. № 130. 1952.
187. Добровольский В. А. Литейное дело. Одесса: НКЗ Украины, 1922. 28 с.

188. Добровольский В. А. Лицевая сторона или бахтарма? *Вестн. инженеров и техников*. № 3. 1930. С. 126–127.
189. Добровольский В. А. Локомобиль и молотилка. Одесса: НКЗ Украины, 1923. – 82 с.
190. Добровольский В. А. Маммут-бетон. *Проф. Жизнь*. № 56. 1924. С. 54.
191. Добровольский В. А. Машины парового тягла, як вони є на сьогодні. *Шквал*. № 44. 1932. С. 11–12.
192. Добровольский В. А. Машины парового тягла. *Шквал*. № 26. 1934. С. 11.
193. Добровольский В. А. Машиностроение в Одессе за 30 лет. *Ученые Одессы в соцпереустройстве нар. хоз-ва Одес. обл. к 30-летию Сов. Украины*. О.: Изд-во НТС Облплан, 1948. С. 11–21.
194. Добровольский В. А. Механическая пыль в производствах. *Проф. Жизнь*. № 57–58. 1924. С. 79–80.
195. Добровольский В. А. Многочерпаковые экскаваторы: их конструкция, проектирование и расчёт. Х.: Гостехиздат Украины, 1934. 415 с.
196. Добровольский В. А. Многочерпаковый экскаватор с вращающейся головкой Fe Kгирр. *Вестн. Инженеров*. № 2. 1929. С. 67–68.
197. Добровольский В. А. Натяжной ролик в ременной передаче: (Варианты). *Вестн. инженеров и техников*. №3. 1930. С. 121–126.
198. Добровольский В. А. Новый колел «ОПИ-ДИР». *Знамя коммунизма*. 19 июня. № 120. 1956.
199. Добровольский В. А. Нормы и факты: (К расчёту зубчатых колёс и червячных передач). *Вестн. Металлопромышленности*. № 11–12. 1930. С. 212–226.
200. Добровольский В. А. О малой металлургии в Одессе. *Большевик. знамя*. 15 фев. № 33. 1953.
201. Добровольский В. А. О советском игольчатом подшипнике для железнодорожного состава. *Паровоз. хоз-во*. № 7. 1935. С. 21–26.

202. Добровольский В. А. Общее машиноведение и машиностроение: Для сред. политехнизир. учеб. заведений. К.: Рад. шк., 1946. 195 с.

203. Добровольский В. А. Опыт оценки работ экскаваторами на постройке восточной части Амурской ж. –д. *Изв. Юж.-Рус. О-ва Технологов*. Т. 20. №7–14. 1916 р.

204. Добровольский В. А. Очередная задача механиков и строителей. *Проф. Жизнь*. № 61. 1924. С. 64.

205. Добровольский В. А. Очередные задачи инженерных секций союза строителей. *Проф. Жизнь*. № 57–58. 1924. С. 65–66.

206. Добровольский В. А. Парові автомобілі і трактори. *Техніка масам*. № 5. 1936. С. 42–46.

207. Добровольский В. А. Паровоз: Пер. с англ. с. доп. и прим / Аллен Эд. Херсон: Госиздат Украины, 1925. 144 с.

208. Добровольский В. А. Пересмотреть порядок контроля защищенных диссертаций. *Вестн. высш. шк.* № 10. 1947. С. 56.

209. Добровольский В. А. Підшипник Ному. *Вестн. Металлопромисленности*. № 1. 1937. С. 21–27.

210. Добровольский В. А. По поводу методики преподавания курса «Детали машин». *Вестн. высш. шк.* № 6. 1948. С. 20–21.

211. Добровольский В. А. Под каким кутом следует ставить шпонки на валах? *Вестн. Металлопромисленности*. № 7–8. 1937. С. 41–46.

212. Добровольский В. А. Подшипники с заливкой из камня. *Проф. Жизнь*. № 55. 1924. С. 59–60.

213. Добровольский В. А. Прессовка изделий жидким стеклом. *Изв. Юж.-Рус. О-ва Технологов*. Т. 15. №8. 1911. С. 132–134.

214. Добровольский В. А. Примерные расчеты деталей машин. Пособие для конструкторов. Одесса: Одесполиграф, 1928. 276 с.

215. Добровольский В. А. Примерные расчёты деталей машин: Пособие для конструкторов. 2-е изд., испр. и доп. М.:Гостехиздат, 1930. 228 с.

216. Добровольский В. А. Производство изделий из рога. Одесса: НКЗ Украины, 1922. 36 с.
217. Добровольский В. А. Работа талями и краном. *Изв. Юж.-Рус. О-ва Технологов*. Т. 16. №5. 1912 г. С. 72–73.
218. Добровольский В. А. Развитие понятия «машина» и необходимость его уточнения. *Науч. зап. Одес. политехн. ин-т*. Т. 4. Вып. 2. О., 1955. С. 141–150.
219. Добровольский В. А. Расчёт детали машин: Прим. с подроб. решениями: Учеб. пособие для втузов УССР. 7-е изд. К.: Гостехиздат УССР, 1961. 390 с.
220. Добровольский В. А. Расчёт детали машин: Прим. с подроб. решениями: Учеб. пособие для втузов УССР. 6-е изд. К.: Гостехиздат УССР, 1950. 484 с.
221. Добровольский В. А. Резервы экономии металла. *Большевик. знамя*. 12 окт. № 201. 1951.
222. Добровольский В. А. Ременная передача: Теория, конструкция, расчёты, монтаж. К.: Гостехиздат, 1934. 218 с.
223. Добровольский В. А. Смазка подшипников под высоким давлением. *Вестн. Инженеров и техников*. № 4. 1936. С. 203–205.
224. Добровольский В. А. Современные паровые автомобили и тракторы. Х.: Гостехиздат Украины, 1936. 227 с.
225. Добровольский В. А. Современные паровые автомобили и тракторы. Х: Держтехвидав Украины, 1938. 288 с.
226. Добровольский В. А. Современные паровые установки. *Проф. Жизнь*. № 53. 1924. С. 71–72.
227. Добровольский В. А. Строительные краны. *Изв. Юж.-Рус. О-ва Технологов*. Т. 19. 1915 г.
228. Добровольский В. А. Техническая переработка картофеля: Производство крахмала, крахмального сахара, декстрина, патоки и спирта. М., 1923. 20 с.

229. Добровольский В. А. Устройство и оборудование небольших маслобойных заводов. Одесса: НКЗ Украины, 1922. 28 с.
230. Добровольский В. А. Устройство колодцев. М.: Новая деревня, 1925. 80 с.
231. Добровольский В. А. Целевой налог и задача профсоюзов. *Проф. Жизнь*. № 57–58. 1924. С. 78.
232. Добровольский В. А. Явление изгиба в рамах вертикальных паровых машин. *Исследование промышленных установок: Сб. работ*. №1. Одесса, 1930. С. 7–18.
233. Добровольский В. А., Заблонский К. И. Методика изложения разделов «Зубчатые и червячные передачи» в курсе «Детали машин». Одесса.: ОПИ, 1950. 14 с.
234. Добровольский В. А., Заблонский К. И., Мак С. Л., Радчик А. С., Эрлих Л. Б. Детали машин. М.: Мир, 1979. 582 с. (арабською мовою)
235. Добровольский В. А., Заблонский К. И., Мак С. Л., Радчик А. С., Эрлих Л. Б. Детали машин: Учеб. для машиностроит. вузов и спец. 6-е изд. доп. М.: Машгиз, 1963. 604 с.
236. Добровольский В. А., Мак С. Л., Радчик А. С., Эрлих Л. Б. Детали машин: учеб. для машиностроит. вузов и спец. 7-е изд. М.: Машиностроение, 1972. 503 с.
237. Добровольский В. А., Мак С. Л., Радчик А. С., Эрлих Л. Б. Детали машин: Учеб. для машиностроит. вузов и спец. 2-е изд., испр. К.: Машгиз, 1957. 618 с.
238. Добровольский В. А., Мак С. Л., Радчик А. С., Эрлих Л. Б. Детали машин: Учеб. для машиностроит. вузов и спец. 3-е изд., перераб. и доп. К.: Машгиз, 1959. 581 с.
239. Добровольский В. А., Мак С. Л., Радчик А. С., Эрлих Л. Б. Детали машин: Учеб. для машиностроит. вузов и спец. 4-е изд. К.: Машгиз, 1960. 581 с.
240. Добровольский В. А., Мак С. Л., Радчик А. С., Эрлих Л. Б. Детали машин: Учеб. для машиностроит. вузов и спец. 5-е изд. К.: Машгиз, 1962. 581 с.

241. Добровольский В. А., Мак С. Л., Радчик А. С., Эрлих Л. Б. Детали машин: Учеб. для машиностроит. вузов и спец. К.: Машгиз, 1956. 618 с.
242. Добровольский В. А., Мельник С. А., Гефтер М. А. Ученый – государственный деятель. *Большевик. знамя*. 2 дек. № 237. 1947.
243. Добровольский В. А., Поддерегин Д. М., Поддерегин В. М. Игольчатые подшипники: Конструкция, расчёты, производство, монтаж и уход. Одесса: Черноморская коммуна, 1935. 172 с.
244. Добровольский В. А., Радчик А. С., Лобунец Р. Н. Фрикционные свойства металлизированного слоя. *Повышение износостойкости и срока службы машин*. К.:Машгиз, 1956. С. 350–353.
245. Добровольский В. А., Стрельцын Ж., Локоть Н. В. Михаил Николаевич Лагутинский (1871–1915). Историко-математические исследования. 2001. Т. 6. С. 111–127.
246. Добровольский В. А., Эрлих Л. Б. Значение весового показателя при разработке конструкций деталей машин. *Schweiz Maschinenmarkt*. Vol. 52. № 52. 1957. 33–37 р. (німецькою мовою)
247. Добровольский В. А., Эрлих Л. Б. Многодисковые фрикционы современных станков. О., 1935. 24 с.
248. Добровольский В. А., Эрлих Л. Б. Нужно ли рассчитывать валы на угол закручивания $U \frac{1}{4}$ на пог.м. *Вестн. Металлопромышленности*. № 6. 1937. С. 63–71.
249. Добровольский В. А., Эрлих Л. Б. Опыт межвузовской методической работы. *Вестн. высш. шк.* № 4. 1949. С. 25–27.
250. Добровольский В. А., Эрлих Л. Б. Основные принципы конструирования современных машин. К.: Машгиз, 1956. 109 с.
251. Добровольский В. А., Эрлих Л. Б. Продолжительность работы деталей машин. *Schweiz Maschinenmarkt*. 1958. Т.58, №6. S.74–77.
252. Добровольский В. О. Голчастий підшипник. *Техніка масам*. №4. 1935. С. 21–25.
253. Добровольский В. О. Клинчаті паси. *Шквал*. № 26. 1934. С. 11.

254. Добровольский В. О. Передача гнучкою биндою з натяжним коточком. *Наук.-техн. вісн.* № 3–4. 1927. С. 45–56.
255. Добровольский В. О. Польове випробування роз'ємна-роликових та голчастих підшипників у тракторах ХТЗ-СТЗ. *Наук.-техн. вісник.* № 5–6. 1934.
256. Добровольский В. А. К вопросу о подводных тоннелях. *Изв. Юж.-Рус. О-ва Технологов.* Т. 16. №7. 1912. С. 99–101.
257. Добровольский В. А. Невязки во фланцах больших машин, их причина и устранение. *Изв. Юж.-Рус. О-ва Технологов.* Т. 15. №12. 1911. С. 187–188.
258. Добровольский В. А. О студенческих столових. *Знамя коммунизма.* 1954. №. 10. 10 янв. 1954.
259. Добровольский В. А. Памятные даты. *Большевист. знамя.* 1951. 1 янв.
260. Добровольский В. А. Металл Монеля. *Изв. Юж.-Рус. О-ва Технологов.* Т. 15. №5. 1911. С. 83–84.
261. Добровольский В. А. Определение сорта стали инструмента. *Изв. Юж.-Рус. О-ва Технологов.* Т. 15. №6. 1911. С. 100–102.
262. Добровольський В. О. Гарардова передача. *Наук.-техн. вісник.* № 5. 1930. С. 174–176.
263. Добровольський В. О. Деталі машин: їхня теорія, конструкція та розрахунок. 2-е вид. Одеса: Машбудвидав, 1932. 447 с.
264. Добровольський В. О. Деталі машин: їхня теорія, конструкція та розрахунок. Одеса: Машбудвидав, 1928. 516 с.
265. Добровольський В. О. До розрахунку осевого натиску конусових муфт. *Наук.-техн. вісник.* № 9. 1928. С. 367–368.
266. Добровольський В. О. За максимальне використання заводського устаткування. *Чорномор. комуна.* 15 берез. № 53. 1951 р.
267. Добровольський В. О. Закордонна хроніка. *Шквал.* № 22. 1931.
268. Добровольський В. О. Зворотна сила у муфті Домен-Леблана. *Наук.-техн. вісник.* № 3. 1928. С. 101–103.

269. Добровольський В. О. Многочерпакові сухі землечерпальні прилади. Екскаватори, трекчери та дитчери: Конструкція, теорія, експлуатація, характеристика та розрахунок. Х.: Держтехвидав України, 1931. 279 с.

270. Добровольський В. О. Найбільший в світі багаточерпаковий екскаватор. *Техніка масам*. № 5. 1936. С. 62.

271. Добровольський В. О. Нова машина розчищати споховини канав. *Шквал*. № 27. 1931. С. 12.

272. Добровольський В. О. Нова метода зварювання. *Шквал*. № 22. 1931. С. 10.

273. Добровольський В. О. Приклади розрахунків деталей машин: Посіб. для конструкторів. К.: Держтехвидав України, 1934. 204 с.

274. Добровольський В. О. Про стійкість крупних многочерпакових екскаваторів. *Наук.-техн. вісник*. № 4. 1935. С. 7–16.

275. Добровольський В. О. Пружистий злучник «Bibby». *Наук.-техн. вісник*. № 5. 1930. С. 173–174.

276. Добровольський В. О. Сміливіше впроваджувати у виробництво досягнення науки. *Чорномор. комуна*. 2 груд. № 238. 1947 р.

277. Добровольський В. О. Сміливіше й швидше впроваджувати у виробництво передову техніку, новаторську технологію. *Чорномор. комуна*. 15 лип. № 139. 1947 р.

278. Добровольський В. О. Спеціальні види шнекових передач. *Наук.-техн. вісник*. № 7. 1930. С. 212–214.

279. Добровольський В. О. Техніка близького майбутнього. *Чорномор. комуна*. 1 січ. № 1. 1947 р.

280. Добровольський В. О. Технологія автотракторних матеріалів: Підручник. Х.: Машбудвидав, 1932. 246 с.

281. Добровольський В. О. Трамвайні зубчасті колеса. *Наук.-техн. вісник*. № 11–12. 1927. С. 408–412.

282. Добровольський В. О. Треба будувати радянські автозводи та вантажні машини. *Наук.-техн. вісник*. № 1–2. 1931. С. 30–36.

283. Добровольський В. О. Три завдання комітету. *Шквал*. № 5. 1932. С. 2.
284. Добровольський В. О., Грабко С. С., Переверзєв А. А. Збірник конструкцій з деталей машин: Посібник: У 6 вип. Вип.1: Ньютові і зварні шва. Прогоночні й клинові злуки. Х.: Машбудвидав, 1932. 67 с.
285. Добровольський В. О., Грабко С. С., Переверзєв А. А. Збірник конструкцій з деталей машин: посіб.: у 6 вип. Х.: Машбудвидав, 1933. Вип. 2: Чопи і опори. Осі й вали. Злучники. 62 с.
286. Добровольський В. О., Грабко С. С., Переверзєв А. А. Збірник конструкцій деталей машин: посіб.: у 6 вип. Вип. 3: Шестерні, фрикційні, ланцюгові та ремінні передачі, натяжні ролики, опорні пристрої-почіпки та кронштейни. Х.: Держтехвидав України, 1935. 118 с.
287. Добровольський В. О., Грабко С. С., Переверзєв А. А. Збірник конструкцій деталей машин: посіб.: у 6 вип. Х.: Держтехвидав України, 1935. Вип. 4: Деталі кранів. 79 с.
288. Дузь П. Паровой двигатель в авиации. М., 1939. 308 с.
289. Дымковский В. П. Исследование тяговых характеристик фрикционных передач: дис. ... канд. техн. наук; науч. рук. В. А. Добровольский; Одес. политехн. ин-т. Одесса, 1963. 163 с.
290. Жирицкий Г. С. Паровые машины. Киев: Изд-во Исполбюро Пролетстуда КПИ, 1925. 434 с.
291. Жирицкий Г. С. Паровые машины. М., 1951. 280 с.
292. Жорнік Н. І. Діяльність науково-технічної школи професора М. Ф. Семка у контексті розвитку науки про різання матеріалів в Україні: автореф. ... дис. канд. техн. наук : 05.28.01. НТУ «ХП», Х, 2005. 20 с.
293. Журило Д. Ю. Становление и развитие Харьковского Технологического института в конце XIX – начале XX века. Х.: Підручник НТУ «ХП», 2016. 264 с.
294. Заблонский К. И. Вопросы жесткости при расчете зубчатых передач большой мощности: дис. ... канд. техн. наук; Одес. политехн. ин-т. Одесса, 1947. 226 с.

295. Заблонский К. И. Детали машин : учеб. для студ. машиностроит. спец. вузов. К.: Вища шк., 1985. 518 с.
296. Заблонский К. И. Жесткость зубчатых передач К.: Техника, 1967. 259 с.
297. Заблонский К. И. Зубчатые передачи: Распределение нагрузки в зацеплении. К.: Техника, 1977. 207 с.
298. Заблонский К. И. Исследование и расчет распределения нагрузки в зацеплении зубчатых передач : в 3 кн. : дис. ... д-ра техн. наук; науч. консультант Д. Н. Решетов; Одес. политехн. ин-т. Одесса, 1965.
299. Заблонский К. И. Одесская научная школа в становлении и развитии курса деталей машин как составной части машиноведения. *Тр. Одес. политехн. ун-та. Одесса*, 1998. Вып 1(5): Машиностроение. Энергетика. Химия и химтехнология. С. 168–174.
300. Заблонский К. И. Основы проектирования машин: учеб. пособие для студ. машиностроит. и механико-технол. спец. Вузов К.: Вища шк., 1981. 312 с.
301. Заблонский К. И. Расчет и конструирование зубчатых передач. К.: Машгиз, 1958. 174 с.
302. Заблонский К. И. Роль учёных, работавших в ОПИ, в его становлении и развитии: докл. на торжеств. собр., посвящ. 66-й годовщине образования политехн. ин-та, 18 сент. 1984 г. Одесса. Одесса: ОПИ, 1984. С. 22–28.
303. Заблонский К. И. Учёный, педагог, коммунист: к 100-летию В. А. Добровольского. *Одес. политехник*. 1984. 1 февр.
304. Заблонский К. И. Юбилей учёного: к 100-летию В. А. Добровольского. *Веч. Одесса*. 1984. 1 февр.
305. Заблонский К. И., Белоконов И. М., Щекин Б. М. Теория механизмов и машин: учеб. для студ. высш. техн. вузов. К.: Вища шк., 1989. 376 с.
306. Заблонский К. И., Беляев М. С., Телис И. Я. Проектирование механизмов и приборов : учеб. пособие для студ. приборостроит. Вузов. Киев: Вища школа, 1971. 520 с.

307. Заблонский К. И., Горобец И. П. Планетарные передачи: вопросы конструирования. К.: Техніка, 1972. 148 с.
308. Заблонский К. И., Мак С. Л. Влияние конструктивных форм деталей машин на их долговечность. М.: Техника, 1971. 184 с.
309. Заблонский К. И., Шустер А. Е. Встроенные редукторы К.:Техника, 1969. 176 с.
310. Заблонський К. І. Вихователь, вчений, друг: до 90-річчя від дня народж. В. О. Добровольського. *Одес. политехник*. 1974. 9 лют.
311. Заблонський К. І. Деталі машин: Підручник. Одеса: Астропринт, 1999. 404 с.
312. Заблонський Костянтин Іванович. Бібліографічний покажчик, уклад.: Гнатюк Т. Ю.; Бібліог. ред.: Ісламгулова З. Х.. О.: Наука і техніка, 2003. 116 с.
313. Заволока Ю. В. Провідній кафедрі залізобетонних і кам'яних конструкцій Одеської державної академії будівництва та архітектури – 85 років. *Вісник Одеської державної академії будівництва та архітектури*. 2014. №. 55. С. 3–28.
314. Зак П. С. Глобоидная передача. М.: Машгиз, 1962. 256 с.
315. Зашкільняк Л. О. Методологія історії від давнини до сучасності. Л.: ЛНУ ім. І.Франка, 1999. 228 с.
316. Зербино Д. Д. Научная школа как феномен. *Зеркало недели*. 2004. № 15 (490). С. 5–6. URL: https://zn.ua/SCIENCE/nauchnaya_shkola_kak_fenomen.html (дата звернення: 03.06.2020).
317. Зербино Д. Д. Научная школа как феномен. К.: Наук. думка, 1994. 135 с.
318. Зербіно Д. Д. Наукова школа: лідери і учні. Львів : Євросвіт, 2001. 208 с.
319. Иванов Б. И, Чешев В. В. Становление и развитие технических наук. Л.: Наука, 1977. 263 с.
320. Ивашин Б. И. Износ стали при трении о грубошероховатую поверхность, обработанную электроэрозионным и механическим способами: дис.

... канд. техн. наук; науч. рук. В. А. Добровольский; Одес. политехн. ин-т. Одесса, 1955. 168 с.

321. Ивашин Б. И. Основы проектирования кинематики коробок скоростей металлорежущих станков: Учеб. пособие; ОПИ. Каф. «Металлорежущие станки и инструменты». О.: ОПИ, 1961. 74 с.

322. Импульсивная передача: пат. СССР: МПК: F16H 29/02. № 246233; заявл. 11.03.1968; опбл. 11.06.1969, Бюл. № 20. URL: <http://patents.su/2-246233-impulsivnaya-peredacha.html> (дата звернения: 03.06.2020).

323. Импульсивный вариатор: пат. СССР: МПК: F16H 29/00, F16H 3/64. № 204859; заявл. 22.11.1966; опбл. 20.10.1967, Бюл. № 22. URL: <http://patents.su/3-204859-impulsivnyjj-variator.html> (дата звернения: 03.06.2020).

324. Импульсивный вариатор: пат. СССР: МПК: F16H 29/02, F16D 41/00. № 240427; заявл. 03.10.1967; опбл. 21.03.1969, Бюл. № 12. URL: <http://patents.su/2-240427-impulsivnyjj-variator.html> (дата звернения: 03.06.2020).

325. Импульсивный вариатор: пат. СССР: МПК: F16H 21/42. № 654820; заявл. 01.06.1976; опбл. 30.03.1979, Бюл. № 12. URL: <http://patents.su/3-654820-impulsivnyjj-variator.html> (дата звернения: 03.06.2020).

326. Импульсивный вариатор: пат. СССР: МПК: F16H 21/12. № 806950; заявл. 29.01.1979; опбл. 23.02.1981, Бюл. № 7. URL: <http://patents.su/4-806950-impulsnyjj-variator.html> (дата звернения: 03.06.2020).

327. Импульсный вариатор: пат. СССР: МПК: F16H 29/22. № 1015167; заявл. 02.06.1981; опбл. 30.04.1986, Бюл. № 16. URL: <http://patents.su/3-1015167-impulsnyjj-variator.html> (дата звернения: 03.06.2020).

328. Импульсный вариатор скорости: пат. СССР: МПК: F16H 37/12. № 254977; заявл. 01.04.1968; опбл. 17.10.1969, Бюл. № 32. URL: <http://patents.su/3-254977-impulsnyjj-variator-skorosti.html> (дата звернения: 03.06.2020).

329. Индуктивный датчик: пат. СССР: МПК: G08C 19/06, G01D 5/20, H01H 36/00. № 93343; заявл. 18.06.1961. URL: <http://patents.su/3-93343-induktivnyjj-datchik.html> (дата звернения: 03.06.2020).

330. Историческая справка. Институт машиноведения им. А. А. Благонравова Российской академии наук С. В. Пинегин. URL: <http://www.imash.ru/about/muzey-istorii-imash/history/> (дата звернення: 03.06.2020).

331. Історичне джерелознавство: Підручник. К.: Либідь, 2002. 488 с.

332. Історія наукової та навчальної діяльності Інституту електромеханіки та енергоменеджменту ОНПУ. URL: <http://uk.x-pdf.ru/5mehanika/1268328-1-istoriya-naukovoi-navchalnoi-diyalnosti-institutu-elektromehaniki-energomenedzhmentu-onpu-andryuschenko-gerasimyak-andrius.php> (дата звернення: 03.06.2020).

333. Історія ОНПУ. URL: <http://opu.ua/about/history>. (дата звернення: 03.06.2020).

334. Історія університету: події і факти (1870–1920). Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут». URL: <http://www.kpi.kharkov.ua/ukr/istoriya-universytetu-podiyi-i-fakty-1870-1920/> (дата звернення: 03.06.2020).

335. Калакура Я. С. Українська історіографія. К., 2004. 346 с.

336. Кафедра технології машинобудування. Криворізький національний університет. URL: <http://www.knu.edu.ua/en/fakultety/mehaniko-mashynobudivnyy-fakul-tet/struktura/kafedra-tehnolohii-mashynobuduvannya> (дата звернення: 03.06.2020).

337. Клепиков В. Б., Тверитнікова О. Є. Професор П. П. Копняєв – вчений, громадський діяч, організатор вищої електротехнічної освіти (до 150-річчя зі дня народження). *Електротехніка і електромеханіка*. №. 4. 2017. С 10–12.

338. Книга Трудової слави Одеської залізниці [електронна версія]. 156 с. URL: http://odz.gov.ua/history/kniga_trudovoj_slavy_info_01_042018.pdf (дата звернення: 03.06.2020).

339. Ковалев М. П., Народецкий М. З. Расчет высокоточных подшипников М.: Машиностроение, 1975. 280 с.

340. Ковальченко И. Д. Методы исторического исследования. М.: Наука, 1987. 439 с.

341. Козлов В. В., Павлов В. П., Сергеев А. Г., Владимир Андреевич Стеклов (1863– 1926). Тр. МИАН, 2015. Т. 289. с. 7–16.

342. Колесник І. Українська історіографія: концептуальна історія. К.: Ін-т історії України НАНУ, 2013. 565 с.

343. Коммутатор двух встречно-параллельных нагрузок: пат. СССР: МПК: H03K 17/56. № 904202; заявл. 14.05.1980; опбл. 07.02.1982, Бюл. № 5. URL: <http://patents.su/3-904202-kommutator-dvukh-vstrechno-parallelnykh-nagruzok.html> (дата звернення: 03.06.2020).

344. Конструирование и расчеты: Детали машин. Трансмиссии. Ременная, канатная и ленточная передачи. М. Т. 2. 1931. 536 с.

345. Конусная дробилка: пат. СССР: МПК: B02C 2/02. № 319341; заявл. 08.04.1970; опбл. 02.11.1971, Бюл. № 33. URL: <http://patents.su/2-319341-konusnaya-drobilka.html> (дата звернення: 03.06.2020).

346. Косенко И. А. Видоизменение микрогеометрии поверхности трущихся деталей в процессе приработки и критерий прирабатываемости: дис. ... канд. техн. наук; науч. рук. В. А. Добровольский; Одес. политехн. ин-т. Одесса, 1951. 314 с.

347. Костин К. И. Влияние предварительного воздействия циклических напряжений на выносливость конструкционных сталей: дис. ... канд. техн. наук; науч. рук. В. А. Добровольский, Н. В. Олейник; Одес. политехн. ин-т. Одесса, 1956. 144 с.

348. Красковский Е. Я. История железнодорожного транспорта России. Том 1. 1836–1917 гг. М.:Иван Федоров, 1994. 336 с.

349. Кριοкамера к машине для испытания образцов на усталость: пат. СССР: МПК: G01N 3/18. № 513295; заявл. 17.06.1974; опбл. 05.05.1976, Бюл. № 17. URL: <http://patents.su/2-513295-kriokamera-k-mashine-dlya-ispytaniya-obrazcov-na-ustalost.html> (дата звернення: 03.06.2020).

350. Кто есть кто в ОНПУ: посвящается 90-летию Одесского национального политехнического университета, 1918–2008 / под ред. В. П. Малахова. Одесса: Наука и техника, 2008. 396 с.

351. Кудряшев В. Н. Детали Машин. Ленинград: Машиностроение, 1980. 464 с.
352. Курносков Ю. О., Питов В. Высшая школа Украинской ССР в период перестройки. *Український історичний журнал*. 1963. № 1. С. 137–139.
353. Лагутинський Михайло Миколайович. Енциклопедія сучасної України. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=52868 (дата звернення: 03.06.2020).
354. Ланг А. Г., Мазовер И. С., Майзель В. С. Портальные краны 2-е издание, государственное научно-техническое издательство машиностроительной литературы. М.: Машгиз, 1962. 284 с.
355. Ланге К. А. Классические и современные научные школы и научноисследовательские объединения. *Школы в науке*. М.: Наука, 1977. С. 265–275.
356. Ларин А. А., Вергун В. В. Формирование школы механики и прикладной математики в НТУ «ХПИ» конца XIX-начала XX века. Львів, 2015. (<https://scholar.google.com.ua/citations?user=jnCXMaeAAAAJ&hl=ru>) (дата звернення: 03.06.2020).
357. Лобунец Р. Н. Исследование фрикционных свойств стального металлизационного слоя: дис. ... канд. техн. наук; науч. рук. В. А. Добровольский; Одес. политехн. ин-т. Одесса, 1955. 157 с.
358. Ляшко С. М. «Наукова біографія» у контексті теорії та методики біографічних досліджень: наскільки варто керуватися змістом поняття «наукова біографія» та тотожними із ним у практиці біографістики. *Українська біографістика*. 2013. Вип. 10. С. 25–47. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ubi_2013_10_5
359. Мала гірнича енциклопедія, т. 1 / За редакцією В.С.Білецького. Т.1. Донецьк: Донбас, 2004. 640 с.
360. Мальцев В. Ф. Исследование импульсивной бесступенчатой передачи : дис. ... канд. техн. наук; Одес. ин-т инженеров мукомол. пром-ти и элеватор. хоз-ва. Одесса, 1949. 203 с.

361. Мальцев В. Ф. Механические импульсные передачи. Изд. 3-е, перераб. и доп. М.:Машиностроение, 1978. 367 с.
362. Мальцев В. Ф. Пронина Б. А. Передаточные механизмы: сб. ст. М.:Машиностроение, 1971. 422 с.
363. Мальцев В. Ф. Роликовые механизмы свободного хода. Изд. 2-е, перераб. и доп. М.:Машиностроение, 1968. 416 с.
364. Мальцев В. Ф. Роликовые механизмы свободного хода. М.:Машгиз, 1959. 180 с.
365. Мальцев Василь Федорович. Науково-технічна бібліотека Одеської національної академії харчових технологій. URL: <https://refman.onaft.edu.ua/autor/?id=58&razdel=2> (дата звернення: 03.06.2020).
366. Мамедов В. Паровой автомобиль НАМИ-12 [Електронна версія]. *Грузовик Пресс*. №9. 2004. URL: <http://www.gruzovikpress.ru/article/1152-parovoy-avtomobil-nami-12/> (дата звернення: 03.06.2020).
367. Маталин А. А. Технология машиностроения. Л.: Машиностроение, Ленингр. отделение, 1985. 496 с.
368. Мациевский А. Г., Эрлих Л. Б. Рационализация расчетов при конструировании станков. М.: Машиностроение, 1971. 152 с.
369. Медведев С. А. Секреты творчества ученого-педагога. *Вісник Одеського національного морського університету*. № 4(46). 2015. С. 5–8.
370. Медушевская О. М. Методология истории: Учебн. пособие. М.: ИАИ РГУ, 1997. 72 с.
371. Методологические проблемы: Учебн. пособие для студентов, магистрантов и аспирантов ист. и философ. специальностей учреждений обеспечивающих получение высшего образования. Минск: ТетраСистемс, 2006. 352 с.
372. Механизм свободного хода: пат. СССР: МПК: F16D 41/07. № 233367; заявл. 23.04.1966; опбл. 18.12.1968, Бюл. № 2. URL: <http://patents.su/2-233367-mekhanizm-svobodnogo-khoda.html> (дата звернення: 03.06.2020).

373. Механика в СССР за 50 лет. В 4-х т. / главн. ред. Седов Л. И. М.: Наука, 1968–1972.

374. Михаил Я. Тальянker. Дорогие мои земляки. Лос Анджелес, 2014. 56 с.

375. Многопоточные редукторы / под общ. ред. И. П. Горобца. К.: Техніка, 1983. 149 с.

376. Молчанов В. Б. Революція 1905—1907 в Україні // Енциклопедія історії України: у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін.; Інститут історії України НАН України. К.: Наукова думка, 2012. Т. 9. 944 с.

377. Мост Императора Петра Великого через р. Неву в г. Санкт-Петербурге. Технический отчет. СПб. 1913. 348 с.

378. Мусаков Р. А., Попова А. А. Потапов Сталинградский механический институт в первые годы войны (1941 – 1943). *Социокультурные исследования: межвуз. Сб. науч. тр.* Вып. 11. ВолгГТУ. 2005. С. 16–19.

379. Мухачев П. М. Двадцатипятилетие Харьковского технологического института Императора Александра III, 1885–1910 гг. [Електронна копія]. Харьков: Тип. и литогр., 1910 (Харків: ХДНБ ім. В. Г. Короленка, 2015). 71 с.

380. Мы – с автотракторного факультета: к 60-летию автотракторного факультета Южно-Уральского государственного университета, 1943–2003. Челябинск: Абрис, 2003. 367 с.

381. Наукові школи харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2014. 324 с.

382. Науковці України Еліта Держави. URL: <http://logos-ukraine.com.ua/project/index.php?project=nued5&id=2136> (дата звернення: 03.06.2020).

383. Научно-техническое общество машиностроителей одесское областное правление. URL: <https://snio.org.ua/odesskaya-oblast.html> (дата звернення: 03.06.2020).

384. Научные школы Одесской национальной академии пищевых технологий / под. ред. Б.В. Егорова (гл. ред.), Л.В. Капрельянца, И.И. Зинченко. О., 2012. 68 с.

385. Нікітін Ю. О. Участь органів міського самоврядування у розвитку освіти в Україні в 70–90-ті роки ХІХ ст. (на прикладі Чернігівської, Полтавської, Харківської та Катеринославської губерній). *Наукові записки [Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Історія]*. 2008. Вип. 14. С. 86–92.

386. Ніколаєнко В.І., Кабачек В. В., Мешковая С. І. Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут». Історія розвитку. 1885–2010. Харків : НТУ «ХПІ». 2010. 408 с.

387. О кафедре. Одесский национальный политехнический университет. URL: <http://mbei.opu.ua/rus/chairs/mdm> (дата звернення: 03.06.2020).

388. О народном образовании в дореволюционном Харькове. URL: <https://ngeorgij.livejournal.com/2137.html> (дата звернення: 03.06.2020).

389. Одесский государственный политехнический университет. 1918–1998: справ. изд. Одесса: ОГПУ, Астопринт, 1998. 168 с.

390. Одесский политехнический институт: краткий исторический очерк (1918–1968) К.: Изд-во Киев. ун-та, 1968. 223 с.

391. Одеський національний морський університет. К.:Логос України, 2010. 172 с. URL: <http://www.logos.biz.ua/proj/onmu2/online/zmist.htm> (дата звернення: 03.06.2020).

392. Олейник Н. В. Влияние высокоскоростной токарной обработки на предел усталости стали: дис. ... канд. техн. наук; науч. рук. В. А. Добровольский; Одес. политехн. ин-т. Одесса, 1952. 182 с.

393. Олейник Н. В. Высокопроизводительные испытания на усталость и оценка индивидуальных характеристик сопротивления усталости. Одесса: Астропринт, 1999. 184 с.

394. Олейник Н. В. Роль конструктивных и эксплуатационных факторов в суммировании усталостных повреждений: дис. ... д-ра техн. наук: спец. 161 – Машиноведение и детали машин; Одес. политехн. ин-т. Одесса, 1969. 332 с.

395. Олейник Н. В., Скляр С.П. Ускоренные испытания на усталость. К.: Наукова думка, 1985. 304 с.

396. Олейник Н.В. Выносливость деталей машин. Киев: Техніка, 1979. 200 с.

397. Олійник М. В. Однозразкове дослідне оцінювання опору втомі деталей. Одеса: Астропринт, 2005. 160 с.

398. Омеляненко В. И. Кафедра электрического транспорта и тепловозостроения – правопреемница кафедр паровозостроения и локомотивостроения. *Вестник Нац. техн. ун-та «ХПИ»: сб. науч. тр. Темат. вып.: Транспортное машиностроение*. Харьков: НТУ "ХПИ", 2009. № 47. С. 164–179.

399. Онопрієнко В. І. Біографії вчених: специфіка, завдання, досвід. *Українська біографістика*. 1999. Вип. 2. С. 49–53. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ubi_1999_2_8

400. Оноприенко В. И. Научные школы: проблемы традиций и инноваций. *Ейдос*. 2009. Вип. 4. С. 138–152.

401. Організація навчального процесу та професорсько-викладацький склад Харківського технологічного інституту наприкінці XIX ст. – на початку XX ст. *Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences*. Т. 26. №. 156. Будапешт, 2018. С. 56–60.

402. Особова справа В. О. Добровольського / Музей історії і науково-технічних досягнень ОНПУ.

403. Отчёт о состоянии Харьковского Технологического института императора Александра III за 1903 г. *Известия Харьковского Технологического Института Императора Александра III* / ред. проф. Н. Д. Пильчиков. Харьков: Тип. и Лит., 1905. Т. 1. С. 1–62.

404. Отчёт о состоянии Харьковского Технологического института императора Александра III за 1904 г. *Известия Харьковского Технологического Института Императора Александра III* / ред. акад. Н. Д. Пильчиков. Харьков: Тип. и Лит., 1906. Т. 2. С. 1–62.

405. Отчёт о состоянии Харьковского Технологического института императора Александра III за 1905 г. *Известия Харьковского Технологического Института Императора Александра III* / ред. акад. Н. Д. Пильчиков. Харьков: Тип. и Лит., 1907. Т. 3. С. 1–52.

406. Павлище В. Т. Підшипники кочення: Основні параметри, конструкції опор, змащування, ущільнення та розрахунки ресурсу: Довід. 2-ге вид., допов. Львів, 2001. 145 с.

407. Паромобили НАМИ-012, НАМИ-018, НАМИ-0125 [Електронна версія] // steampunker. URL: <http://steampunker.ru/blog/history/9037.html>. (дата звернення: 03.06.2020).

408. Передача винт-гайка: пат. СССР: МПК: F16H 25/22. № 246982; заявл. 03.01.1967; опбл. 20.06.1969, Бюл. № 21. URL: <http://patents.su/2-246982-peredacha-vintgajjka.html> (дата звернення: 03.06.2020).

409. Перель Л. Я. Справочник – Подшипники качения: Расчет, проектирование и обслуживание опор. М.: Машиностроение, 1983. 543 с.

410. Перлер А. М. Нормативы и методы рационального освещения предприятий консервной промышленности: дис. ... канд. техн. наук; [науч. консультант В. А. Добровольский]; Одесса, 1939. 220 с.

411. Петергеря Д. М. Исследование циклической прочности стали в связи с режимом нагружения и масштабным фактором: дис. ... канд. техн. наук; науч. рук. В. А. Добровольский; Одес. политехн. ин-т. Одесса, 1958. 177 с.

412. Пильчиков Микола Дмитрович – професор Харківського університету. До 160 річчя з дня народження. URL: <http://www.univer.kharkov.ua/images/redactor/news/2017-05-18/pilchikov.pdf> (дата звернення: 03.06.2020).

413. Планетарный вариатор: пат. СССР: МПК: F16H 15/50. № 1036987; заявл. 24.05.1982; опбл. 23.08.1983, Бюл. № 31. URL: <http://patents.su/3-1036987-planetarnyj-variator.html> (дата звернення: 03.06.2020).

414. Пойда В. П., Білецький В. І., Нерубенко В.В. та ін. Микола Дмитрович Пильчиков – видатний фізик, один з піонерів бездротової телеграфії та основоположник радіо керування. *Вісник ХНУ, серія «Фізика»*. №. 26, 2017. с. 64–72.

415. Покора М. І., Теліс Й. Я., Нікіфоров І. П. Теорія механізмів і машин : учбово-методичний посібник. Л., 1973. 202 с.

416. Покора Н. И. Влияние качества поверхности выкружки зубьев на их прочность при изгибе: дис. ... канд. техн. наук; науч. рук. В. А. Добровольский; Одес. политехн. ин-т. Одесса, 1954. 219 с.

417. Покора Н. И., Теліс Й. Я. Динамика машин : конспект лекций для студ.-заоч. общетехн. фак. О., 1966. 74 с.

418. Поперека М. Я. Влияние разноразмерности тел качения на долговечность и характер работы радиальных подшипников: дис. ... канд. техн. наук; Одес. политехн. ин-т. Одесса, 1948–1949. 189 с.

419. Попик В. І., Любовець Н. І., Яценко О. М., Ляшко С. М. Вітчизняні ресурси біографічної та біобібліографічної інформації: проблеми формування й використання: монографія. Київ: НБУВ, 2016. 272 с.

420. Постановление Совета народных Комисаров СРСР № 1201 – 361с от 2 ноября 1943 г. *DIGITAL HISTORY OF SUSU История ЮУрГУ*. URL: <https://sites.susu.ru/dh/part1/archive/#jp-carousel-2009> (дата звернення: 03.06.2020).

421. Прессовое соединеие: пат. СССР: МПК: B23P 19/02, F16B 4/00. № 634022; заявл. 04.01.1977; опбл. 25.11.1978, Бюл. № 43. URL: <http://patents.su/3-634022-pressovoe-soedineie.html> (дата звернення: 03.06.2020).

422. Прикладная механика: учеб. пособие для инж.-техн. спец. вузов. К. : Вища шк., 1979. 280 с.

423. Программы предметов 1-го курса Харьковского Технологического Института Императора Александра III. *Известия*

Харьковского Технологического Института Императора Александра III / ред. акад. Н. Д. Пильчиков. Харьков: Тип. и Лит., 1906. Т. 2. С. 74–101.

424. Программы предметов 2-го курса Харьковского Технологического Института Императора Александра III. *Известия Харьковского Технологического Института Императора Александра III* / ред. акад. Н. Д. Пильчиков. Харьков: Тип. и Лит., 1906. Т. 2. С. 102–142.

425. Программы предметов 3-го курса Харьковского Практического Технологического Института. *Известия Харьковского Технологического Института Императора Александра III* / ред. акад. Н. Д. Пильчиков. Харьков : Тип. и Лит, 1906. Т. 2. С. 143–197.

426. Программы предметов 4-го курса Харьковского Практического Технологического Института. *Известия Харьковского Технологического Института Императора Александра III* / ред. акад. Н. Д. Пильчиков. Харьков: Тип. и Лит., 1906. Т. 2. С. 198–251.

427. Программы предметов 5-го курса Харьковского Технологического Института. *Известия Харьковского Технологического Института Императора Александра III* / ред. акад. Н. Д. Пильчиков. Харьков: Тип. и Лит., 1906. Т. 2. С. 252–260.

428. Прокофьев А. Г. В дни грозных испытаний. Преподаватели и студенты сталинградских вузов в битве на Волге. Волгоград: Издатель, 2002. 120 с.

429. Пронин В. М. Влияние шпоночных канавок на выносливость при изгибе: дис. ... канд. техн. наук; науч. рук. В. А. Добровольский; Одес. политехн. ин-т. Одесса, 1955. 97 с.

430. Професори КГРІ-КТУ. Кривий Ріг: Видавничий дім КНУ, 2012. 190 с.

431. Профессор Харьковского Технологического Института Вадим Эрастович Тир. *Электротехнический Вестник*. Харьков: ВУКАИ, 1926. № 3–4. С. 44–47.

432. Профессора Волгоградского технического государственного университета. Волгоград: Издатель, 2005. 408 с.

433. Пушкарьов Л. М. Втілення і відображення дійсності в історичному джерелі. *Український історичний журнал*. 1969. № 10. С. 56–65.

434. Рабинович Д. И. 45-летие ОПИ, 1918-1963. История возникновения и развития Одесского политехнического института: краткий очерк. Одесса: [ОПИ], 1963. 52 с.

435. Радогуз С. А. Роль професора В. Л. Кірпічова в організації південноросійського товариства технологів. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ»*. Сер.: *Історія науки і техніки*. 2013. №. 68. С. 140–148. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vcpiint_2013_68_20 (дата звернення: 03.06.2020).

436. Радчик А. С. Исследование червячных редукторов с обдувом: дис. ... канд. техн. наук; Одес. индустр. ин-т. Одесса, 1940. 117 с.

437. Радчик А. С. Примерные расчеты редукторов. Ч. 1. Расчет червячного редуктора: [метод пособие]; О., 1949. 38 с.

438. Радчик А. С., Буртковский И. И. Пружины и рессоры. Киев: Техніка, 1973. 118 с.

439. Ректори Харківського університету (1805–2014): біобібліографічний довідник / уклад. В. Д. Прокопова, Р. А. Ставинська, М. Г. Швалб, С. М. Куделко, С. І. Посохов, С. Б. Глибицька, Ю. Ю. Полякова. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 192 с.

440. Решетов Д. Н. Детали машин: Учебник для студентов машиностроительных и механических специальностей вузов. 4-е изд.. М.: Машиностроение, 1989. 496 с.

441. Родионов И. В. Влияние размеров зуба на его прочность: дис. ... канд. техн. наук; науч. рук. В. А. Добровольский; Одес. политехн. ин-т. Одесса, 1952. 152 с.

442. Роликовый конвейер: пат. СССР: МПК: B65G 13/073. № 597594; заявл. 01.06.1976; опбл. 15.03.1978, Бюл. № 10. URL: <http://patents.su/2-597594-rolikovyjj-konvejjer.html> (дата звернення: 03.06.2020).

443. Руденко А. И. Влияние жесткости узлов металлических и в частности крановых ферм на напряжения в стержнях: дис. ... канд. техн. наук; [науч. консультанты С. Г. Зальцберг, В. А. Добровольский]. Одесса, 1939. 127 с.

444. Руженцев С. К. Ременная и канатная передачи. Натяжные ролики. М.: Издательство Московского высшего технического училища, 1932. 99 с.

445. Ряппо Я. Научно-исследовательские учреждения Украины / Педагогическая энциклопедия. М.: Работник просвещения, 1929. Т. 3. С. 295–303.

446. Сагарда А. А. Деформация поверхностных слоёв деталей цилиндрических соединений с гарантированным натягом: Дис. ...канд.техн. наук; Науч.рук. В.А. Добровольский. О.: ОПИ. 138 с.

447. Сагарда А. А. Трение и износ в машинах. Николаев, 1960. 49 с.

448. Сагарда А. А., Чеповецкий И. Х., Мишнаевский Л. Л. Алмазно-абразивная обработка деталей машин. Киев: Техніка, 1974. 180 с.

449. Саяпіна С. Наукова школа як предмет педагогічного дослідження. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*. 2019. Вип. 10. С. 141–149.

450. Семенюк В. Ф. Разработка и исследование роликового механизма для защиты кривошипных машин от перегрузки: дис. ... канд. техн. наук; науч. рук. Л. Б. Эрлих ; Одес. политехн. ин-т. Одесса, 1970. 157 с.

451. Семькин В. А., Лебедчук П. В. Научная школа вуза: проблемы, достижения, перспективы. *Вестник Курской государственной сельскохозяйственной академии*. 2012. С. 3–6.

452. Сибиряков И. В. ЮУРГУ: Основные вехи истории. *Вестник ЮУРГУ*. №. 21(121). 2008. С. 21–30.

453. Смирнов В. Реквием XX Века Эпилог. Одесса: Астропринт, 2018. 848 с.

454. Соломко Олександр Митрофанович. *Науково-технічна бібліотека Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»*. URL: http://library.kpi.kharkov.ua/vustavki/PREPODAVATELY/PR_C.html (дата звернення: 03.06.2020).

455. Состав для электроизоляционных влагозащитных покрытий: пат. СССР: МПК: H01B 3/46. № 1619954; заявл. 07.02.1989; опбл. 20.12.2005, Бюл. № 35. URL: <http://patents.su/1-1619954-sostav-dlya-ehlektroizolyacionnykh-vlagozashhitnykh-pokrytij.html> (дата звернения: 03.06.2020).

456. Список избранных работ доктора технических наук, профессора Столярова Якова Васильовича (1878–1945) / уклад. С. В. Карпенко. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 16 с.

457. Способ доводки поверхностей изделий: пат. СССР: МПК: B24B 39/04. № 86676; заявл. 03.01.1950; опбл. 01.06.1960. URL: <http://patents.su/2-86676-sposob-dovodki-poverkhnostej-izdelij.html> (дата звернения: 03.06.2020).

458. Способ испытания материала на усталость: пат. СССР: МПК: G01N 3/32. № 1552064; заявл. 21.06.1988; опбл. 23.03.1990, Бюл. № 11. URL: <http://patents.su/3-1552064-sposob-ispytaniya-materiala-na-ustalost.html> (дата звернения: 03.06.2020).

459. Способ контроля износа червячной передачи редуктора: пат. СССР: МПК: G01B 5/20. № 1307219; заявл. 09.12.1985; опбл. 30.04.1987, Бюл. № 16. URL: <http://patents.su/5-1307219-sposob-kontrolya-iznosa-chervyachnoj-peredachi-reduktora.html> (дата звернения: 03.06.2020).

460. Способ контроля мгновенного пятна контакта зубьев зубчатых колес, изготовленных из оптически прозрачного материала: пат. СССР: МПК: G01B 5/20. № 1320647; заявл. 28.02.1986; опбл. 30.06.1987, Бюл. № 24. URL: <http://patents.su/2-1320647-sposob-kontrolya-mgnovennogo-pyatna-kontakta-zubev-zubchatykh-koles-izgotovlennykh-iz-opticheski-prozrachnogo-materiala.html> (дата звернения: 03.06.2020).

461. Способ нарезания плоских зубчатых колес цилиндроконических передач методом обкатки на зуборезных станках: пат. СССР: МПК: B23F 9/14. № 86732; заявл. 30.05.1949. URL: <http://patents.su/2-86732-sposob-narezaniya-ploskikh-zubchatykh-koles-cilindrokonicheskikh-peredach-metodom-obkatki-na-zuboreznykh-stankakh.html> (дата звернения: 03.06.2020).

462. Способ обработки изделий из медных сплавов: пат. СССР: МПК: C25D 11/34. № 933819; заявл. 21.07.1980; опбл. 07.06.1982, Бюл. № 21. URL: <http://patents.su/4-933819-sposob-obrabotki-izdelijj-iz-mednykh-splavov.html> (дата звернения: 03.06.2020).

463. Способ определения износа поверхностей зубьев зубчатых и червячных передач: пат. СССР: МПК: G01N 3/56. № 1054731; заявл. 07.08.1982; опбл. 15.11.1983, Бюл. № 42. URL: <http://patents.su/2-1054731-sposob-opredeleniya-iznosa-poverkhnostejj-zubev-zubchatykh-i-chervyachnykh-peredach.html> (дата звернения: 03.06.2020).

464. Способ повышения несущей способности и долговечности зубчатых передач: пат. СССР: МПК: F16H 55/08, F16H 55/22. № 209170; заявл. 28.11.1966; опбл. 17.01.1968, Бюл. № 4. URL: <http://patents.su/2-209170-sposob-povysheniya-nesushhejj-sposobnosti-i-dolgovechnosti-zubchatykh-peredach.html> (дата звернения: 03.06.2020).

465. Способ пористого хромирования цилиндров, поршневых колец и других трущихся деталей двигателей внутреннего: пат. СССР: МПК: C25D 3/04, C25D 5/12, C25D 5/48, C25D 5/34. № 69583; заявл. 20.12.1944; опбл. 31.10.1947. URL: <http://patents.su/2-69583-sposob-poristogo-khromirovaniya-cilindrov-porshnevykh-kolec-i-drugikh-trushhikhsya-detalejj-dvigatelej-vnutrennego-sgoraniya.html> (дата звернения: 03.06.2020).

466. Способ приработки кинематических пар трения: пат. СССР: МПК: G01M 13/02. № 922569; заявл. 10.06.1980; опбл. 23.04.1982, Бюл. № 15. URL: <http://patents.su/3-922569-sposob-prirabotki-kinematiceskikh-par-treniya.html> (дата звернения: 03.06.2020).

467. Способ работы канатовьющих и пряdevьющих машин: пат. СССР: МПК: D07B 3/02. № 98740; заявл. 28.05.1952; опбл. 1954, Бюл. № 8. URL: <http://patents.su/1-98740-sposob-raboty-kanatovyushhikh-i-pryadevyushhikh-mashin.html> (дата звернения: 03.06.2020).

468. Способ точного литья зубных протезов: пат. СССР: МПК: А61С 13/20. № 91381; заявл. 02.10.1950. URL: <http://patents.su/2-91381-sposob-tochnogo-litya-zubnykh-protezov.html> (дата звернення: 03.06.2020).

469. Способ упрочнения поверхности деталей: пат. СССР: МПК: С21D 8/00. № 244360; заявл. 22.01.1968; опбл. 28.05.1969, Бюл. № 18. URL: <http://patents.su/2-244360-sposob-uprochneniya-poverkhnosti-detalejj.html> (дата звернення: 03.06.2020).

470. Справочник по кранам / Под ред. Дукельский А. И. М.: Машгиз, 1961. Т1. 455 с.

471. Станевский В. П., Моисеенко В. Г., Колесник Н. П., Кожушко В. В. Строительные краны: Справочник. К.: Издательство «Будівельник», 1984. 238 с.

472. Станко В. Н. (ред.). Історія Одеси: Історико-краєзнавчі нариси/ Колектив авторів ; голов. ред. В. Н. Станко. Одеса: Друк, 2002. 560 с.

473. Старосельский А. А. Прессовые посадки: дис. ... канд. техн. наук; Одес. индустр. ин-т. Одесса, 1940. 174 с.

474. Стенд для измерения крутящего момента и осевого усилия: пат. СССР: МПК: G01L 3/14, E21B 43/112, B26F 1/26. № 195660; заявл. 29.11.1965; опбл. 04.05.1967, Бюл. № 10. URL: <http://patents.su/3-195660-stend-dlya-izmereniya-krutyashhego-momenta-i-osevogo-usiliya.html> (дата звернення: 03.06.2020).

475. Стенд для испытания поршней пневматических перфораторов: пат. СССР: МПК: E21B 1/00, G01M 7/08. № 140015; заявл. 06.08.1960; опбл. 1961, Бюл. № 15. URL: <http://patents.su/4-140015-stend-dlya-ispytaniya-porshnejj-pnevmaticheskikh-perforatorov.html> (дата звернення: 03.06.2020).

476. Степаненко Б.А., Загурская Л.Б., Малахов В.П. та інші Бондарь. Как молоды мы были или 40 лет спустя. О.: Астропринт, 2000. 240 с.

477. Танкоград. История. Люди. События. Х.: НТУ "ХПИ", 2004. 236 с.

478. Тверитнікова О. Є. Зародження і розвиток науково-технічної школи професора П.П. Копняєва. Харків: НТУ «ХП». 2010. 212 с.

479. Техническая энциклопедия: в 26 т. / главн. ред. Мартенс Л. К. Т. 8. М.: АО «Советская энциклопедия», 1929. 924 с.

480. Тимофеев И. Н. Паровые машины специального назначения. М.: Главнегроиздат, 1936. 190 с.

481. Товажнянський Л. Л. Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут». Харків: ТОВ «Золоті сторінки», 2010. 300 с.

482. Товажнянський Л. Л., Тверитнікова О. Є. Електротехнічний факультет інституту. Витоки розвитку Харківського технологічного. *Енергосбереження. Енергетика. Енергоаудит*. 2011. № 4. С. 66–74.

483. Томашевская Л. М. Исследование возможности укорочения чугунного подшипника скольжения при работе в условиях жидкостного трения и определение его грузоподъемности: дис. ... канд. техн. наук; науч. рук. В. А. Добровольский; Одес. политехн. ин-т. Одесса, 1954. 222 с.

484. Труды Одесского политехнического института. Одесский политехнический: 90 лет творческой деятельности (1918–2008). Одесса: Наука и техника, 2008. 208 с.

485. Тыль М. И. Исследование нового процесса отливки металлических дуговых (бюгельных) зубных протезов высокой точности : дис. ... канд. техн. наук; науч. рук. В. А. Добровольский; Одес. НИИ стоматологии, Одес. политехн. ин-т. Одесса, 1954. 220 с.

486. Узел опоры вала глобоидной червячной передачи: пат. СССР: МПК: F16H 1/16. № 881434; заявл. 24.08.1979; опбл. 15.11.1981, Бюл. № 42. URL: <http://patents.su/2-881434-uzel-opory-vala-globoidnojj-chervyachnojj-peredachi.html> (дата звернення: 03.06.2020).

487. Українська історіографія на рубежі XX і XXI століть: здобутки і проблеми / Колективна монографія під редакцією Леоніда Зашкільняк. Л.: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2004. 406 с.

488. Українська радянська енциклопедія : [в 12 т.] / голов. редкол.: М. П. Бажан (голов. ред.) [та ін.]. Київ : Голов. ред. УРЕ, 1977–1985. Т. 3: Гердан-Електрографія / Головна редакція Української радянської енциклопедії. Вид. 2-ге. 1979. 551 с.

489. Українська радянська енциклопедія. [У 12 т.]. Том 12. Вид. 2-е К.: Голов. ред. УРЕ, 1985. 568 с.

490. Умрихин В. В. Историко-методологические проблемы анализа научных школ в психологии. *Методология и история психологии*. 2007. Том 2. Выпуск 4. С. 5-14.

491. Упругая муфта: пат. СССР: МПК: F16D 3/52. № 325433; заявл. 01.06.1970; опбл. 07.01.1972, Бюл. № 3. URL: <http://patents.su/2-325433-uprugaya-mufta.html> (дата звернення: 03.06.2020).

492. Установка для испытания червячных и глобоидных передач: пат. СССР: МПК: G01M 13/02. № 150679; заявл. 22.05.1961; опбл. 1962, Бюл. № 19. URL: <http://patents.su/3-150679-ustanovka-dlya-ispytaniya-chervyachnykh-i-globoidnykh-peredach.html> (дата звернення: 03.06.2020).

493. Устройство для балансировки вращающихся деталей: пат. СССР: МПК: G01M 1/06. № 58806; заявл. 29.01.1939; опбл. 31.01.1941. URL: <http://patents.su/3-58806-ustrojstvo-dlya-balansirovki-vrashhayushhikh-sya-detalej.html> (дата звернення: 03.06.2020).

494. Устройство для динамической балансировки тел вращения: пат. СССР: МПК: G01M 1/02. № 70799; заявл. 10.07.1946; опбл. 01.01.1948. URL: <http://patents.su/2-70799-ustrojstvo-dlya-dinamicheskoy-balansirovki-tel-vrasheniya.html> (дата звернення: 03.06.2020).

495. Устройство для измерения внутренних напряжений в магнитных материалах: пат. СССР: МПК: G01B 7/24. № 84132; заявл. 06.01.1949; опбл. 01.01.1950. URL: <http://patents.su/3-84132-ustrojstvo-dlya-izmereniya-vnutrennikh-napryazhenij-v-magnitnykh-materialakh.html> (дата звернення: 03.06.2020).

496. Устройство для испытания канатной проволоки на долговечность: пат. СССР: МПК: G01M 17/00, G01N 3/34. № 131949; заявл. 11.01.1960; опбл. 1960, Бюл. № 18. URL: <http://patents.su/3-131949-ustrojstvo-dlya-ispytaniya-kanatnoj-provoloki-na-dolgovechnost.html> (дата звернення: 03.06.2020).

497. Устройство для контроля радиального биения зубчатых колес: пат. СССР: МПК: G01B 5/00. № 1226003; заявл. 30.12.1984; опбл. 23.04.1986, Бюл. №

15. URL: <http://patents.su/2-1226003-ustrojstvo-dlya-kontrolya-radialnogo-bieniya-zubchatykh-koles.html> (дата звернения: 03.06.2020).

498. Устройство для наклепывания внутренних поверхностей деталей: пат. СССР: МПК: В24В 39/02. № 446403; заявл. 10.10.1972; опбл. 15.10.1974, Бюл. № 38. URL: <http://patents.su/3-446403-ustrojstvo-dlya-naklepyvaniya-vnutrennikh-poverkhnostejj-detalej.html> (дата звернения: 03.06.2020).

499. Устройство для наклепывания деталей: пат. СССР: МПК: В24В 39/00, С21D 7/04. № 282090; заявл. 03.11.1969; опбл. 14.09.1970, Бюл. № 29. URL: <http://patents.su/2-282090-ustrojstvo-dlya-naklepyvaniya-detalej.html> (дата звернения: 03.06.2020).

500. Устройство для наклепывания деталей: пат. СССР: МПК: С21D 7/04, В24В 39/00. № 387819; заявл. 08.12.1971; опбл. 22.06.1973, Бюл. № 28. URL: <http://patents.su/2-387819-ustrojstvo-dlya-naklepyvaniya-detalej.html> (дата звернения: 03.06.2020).

501. Устройство для наклепывания деталей: пат. СССР: МПК: В24В 39/02. № 396260; заявл. 07.12.1971; опбл. 29.08.1973, Бюл. № 36. URL: <http://patents.su/2-396260-ustrojstvo-dlya-naklepyvaniya-poverkhnostejj.html> (дата звернения: 03.06.2020).

502. Устройство для наклепывания деталей: пат. СССР: МПК: В24В 39/00. № 448124; заявл. 28.06.1972; опбл. 30.10.1974, Бюл. № 40. URL: <http://patents.su/3-448124-ustrojstvo-dlya-naklepyvaniya-detalej.html> (дата звернения: 03.06.2020).

503. Устройство для наклепывания деталей: пат. СССР: МПК: В24В 39/00. № 454114; заявл. 26.03.1973; опбл. 25.12.1974, Бюл. № 47. URL: <http://patents.su/2-454114-ustrojstvo-dlya-naklepyvaniya-detalej.html> (дата звернения: 03.06.2020).

504. Устройство для отделки зубчатых колес обкаткой: пат. СССР: МПК: В21Н 5/02. № 935187; заявл. 10.07.1980; опбл. 15.06.1982, Бюл. № 22. URL: <http://patents.su/4-935187-ustrojstvo-dlya-otdelki-zubchatykh-koles-obkatkojj.html> (дата звернения: 03.06.2020).

505. Устройство для отделки зубьев конических колес: пат. СССР: МПК: В21Н 5/04. № 984596; заявл. 21.05.1981; опбл. 30.12.1982, Бюл. № 48. URL:

<http://patents.su/5-984596-ustrojstvo-dlya-otdelki-zubev-konicheskikh-koles.html> (дата звернення: 03.06.2020).

506. Устройство для продольной модификации зубьев зубчатых колес методом пластической деформации: пат. СССР: МПК: B21H 5/02. № 782941; заявл. 01.02.1979; опбл. 30.11.1980, Бюл. № 44. URL: <http://patents.su/3-782941-ustrojstvo-dlya-prodolnojj-modifikacii-zubev-zubchatykh-koles-metodom-plasticheskoy-deformacii.html> (дата звернення: 03.06.2020).

507. Устройство для сбора нефтепродуктов с поверхности воды: пат. СССР: МПК: E02B 15/04. № 449124; заявл. 22.02.1971; опбл. 05.11.1974, Бюл. № 41. URL: <http://patents.su/2-449124-ustrojstvo-dlya-sbora-nefteproduktov-s-poverkhnosti-vody.html> (дата звернення: 03.06.2020).

508. Устройство для чистовой обработки профилей зубьев зубчатых колес: пат. СССР: МПК: B23F 19/02. № 1230764; заявл. 13.04.1984; опбл. 15.05.1986, Бюл. № 18. URL: <http://patents.su/3-1230764-ustrojstvo-dlya-chistovojj-obrabotki-profilejj-zubev-zubchatykh-koles.html> (дата звернення: 03.06.2020).

509. Ученые Одессы в соцпереустройстве нар. хоз-ва Одес. обл. к 30-летию Сов. Украины. О.: Изд-во НТС Облплан, 1948. 190 с.

510. Фрикционный вариатор: пат. СССР: МПК: F16H 15/06, F16H 13/12. № 83408; заявл. 04.04.1949. URL: <http://patents.su/3-83408-frikcionnyjj-variator.html> (дата звернення: 03.06.2020).

511. Фурман А. В. Типи наукових шкіл та умови їх ефективного функціонування. *Психологія і суспільство*. 2014. № 3. С. 11–29.

512. Харитонов Л. Г. Усталостные повреждения подшипников качения: дис. ... канд. техн. наук ; науч. рук. В. А. Добровольский; Одес. политехн. ин-т. Одесса, 1949. 248 с.

513. Хомик Н. І. Довбуш А. Д., Цьонь О. П. Деталі машин: курс лекцій. Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2016. 160 с.

514. Храмов Ю.А. История формирования и развития физических школ на Украине Киев: МП «Феникс», 1991. 216 с.

515. Храмов Ю.А. Научные школы в физике. Киев: Наукова думка, 1987. 400 с.

516. Храмов Ю. О. Наукові школи в НАН України. *Наука та наукознавство*. 2008. № 4. С. 122–133.

517. Хто є хто в ОНПУ: довідник до 100-річчя Одеського національного політехнічного університету (1918-2018) / уклад. В. І. Бондар; під заг. ред. Г. О. Оборського. Одеса: ОНПУ, 2018. 188 с.

518. Челпанов Б. В. Исследование сурьмянистого чугуна как подшипникового материала: дис. ... канд. техн. наук; науч. рук. В. А. Добровольский, А. И. Смирнов ; Одес. политехн. ин-т. Одесса, 1958. 155 с.

519. Червяк глобоидной передачи: пат. СССР: МПК: F16H 1/16. № 302533; заявл. 03.11.1969; опбл. 28.04.1971, Бюл. № 15. URL: <http://patents.su/2-302533-chervyak-globoidnojj-peredachi.html> (дата звернення: 03.06.2020).

520. Червячная передача: пат. СССР: МПК: F16H 55/10, F16H 1/16. № 77312; заявл. 18.04.1947; опбл. 31.12.1949. URL: <http://patents.su/3-77312-chervyachnaya-peredacha.html> (дата звернення: 03.06.2020).

521. Чернавский С. А. Подшипники скольжения. М.: «МАШГИЗ», 1963. 243 с.

522. Чишко В. С. Біографічна традиція та наукова біографія в історії і сучасності України. К.: БМТ, 1996. 239 с.

523. Чудаков Е. А. Машиностроение. Энциклопедический справочник. В 15-ти Т. 1947.

524. Чурабо Д. Д. Детали и узлы приборов. Конструирование и расчёт. М., Машиностроение, 1975. 559 с.

525. Шпица В. Г. Вопросы ударной прочности болтов: дис. ... канд. техн. наук; науч. рук. В. А. Добровольский. Одесса, 1951. 165 с.

526. Энциклопедия / Под общ. ред. У.Г. Пирумова, В.С. Зарубина. Ред. совет: К.В. Фролов (пред.) и др. М.: Машиностроение, 2003. 992 с.

527. Эрлих Л. Б. Волнообразование на обкатываемых поверхностях. М.: Наука, 1973. 52 с.

528. Ярошевский М. Г. Логика развития науки и научная школа. *Школы в науке*. М.: Наука, 1977. С. 7–97.

529. Allen C. Edgar The Modern Locomotive. Cambridge: University Press. 1912. 176 p.

530. Bandus V. O. Scientific work of professor V. O. Dobrovolsky in the period 1945–1963. [Бандус В. О. Науковий доробок професора В. О. Добровольського у період 1945–1963 pp.]. *Scientific Journal Virtus*. June # 45, 2020. P. 190–194.

531. Bandus V. O. The textbook «Parts of Machines» by V. O. Dobrovolsky and its importance for the development of higher technical education in Ukraine [Бандус В. О. Підручник «Деталі машин» В. О. Добровольського та його значення для розвитку вищої технічної освіти в Україні]. *Історія науки і техніки*. Т. 9. Вип. 14. К., 2019. С. 64–76. URL: <http://www.hst-journal.com/index.php/hst/article/view/373/313> (дата звернення: 03.06.2020).

532. Dobrovolsky V. A., Zablonki K. I., Mak S. L., Radchik A. S., Erlij L. B. Elementos de Maguinias. Moscu : Editorial Mir, 1968. 628 p. (іспанською мовою)

533. Dobrovolsky V. A., Zablonki K. I., Mak S. L., Radchik A. S., Erlij L. B. Elementos de Maguinias. Moscu : Editorial Mir, 1970. 629 p. (іспанською мовою)

534. Dobrovolsky V. A., Zablonki K. I., Mak S. L., Radchik A. S., Erlij L. B. Elementos de Maguinias. Moscu : Editorial Mir, 1976. 692 p. (іспанською мовою)

535. Dobrovolsky V. A., Zablonki K. I., Mak S. L., Radchik A. S., Erlij L. B. Elementos de Maguinias. Moscu: Editorial Mir, 1980. 584 p. (іспанською мовою)

536. Dobrovolsky V. A., Zablonki K. I., Mak S. L., Radchik A. S., Erlikh L. B. Elements de Machines. Moscou: Editions Mir, 1971. 651 p. (французькою мовою)

537. Dobrovolsky V. A., Zablonki K. I., Mak S. L., Radchik A. S., Erlikh L. B. Mashine Elements: A textbook. Moscow: Foreign Languages publishing house, 1962. 579 p.

538. Dobrovolsky V. A., Zablonki K. I., Mak S. L., Radchik A. S., Erlikh L. B. Mashine Elements: A textbook. Second printing. Moscow : Peace publishers, 1964. 606 p.

539. Dobrovolsky V. A., Zablonsky K. I., Mak S. L., Radchik A. S., Erlikh L. B. Mashine Elements: A textbook. Second printing. Moscow : Peace publishers, 1968. 628 p.

540. Dobrovolsky V. A., Zablonsky K. I., Mak S. L., Radchik A. S., Erlikh L. B. Mashine Elements: A textbook. Moscow : Peace publishers, 1974. 492 p.

541. Dobrovolsky V. A., Zablonsky K. I., Mak S. L., Radchik A. S., Erlikh L. B. Mashine Elements: A textbook. Fourth printing. Moscow: Peace publishers, 1977. 492 p.